

આ પુરતક-પ્રકાશનમાં પૂજ્ય સાધ્વીજી
 સુલોચનાત્રીજીની સત્પ્રેરણાથી, અગાસી
 તીર્થમાં થયેલાં ઉપધાનતપની તપસ્વિની
 શ્રાવિકાબા તરફથી અમારા દ્રશ્યને
 આર્થિક સહયોગ પ્રાપ્ત થયો છે. અમે
 તેમના આ જ્ઞાનદાનની અનુમોદના
 કરીએ છીએ.

—દ્રશ્મીબા
 વિ. ક. પ્ર. દ્રશ્મ

પ્રિય મુનિવર !

તમારે અસ્થિગ વચાની શી જરૂર છે ? મારચિયા
વેર્થ ગુમાવાય ? રથમા બેસનાર હજુ અધીગ અને, મારચિયા
ન બનાય ! અર્જુન અધીગ બન્યો હતો, દૃષ્ય નહીં !
દૃષ્યો તો અર્જુનની અધીરતાને ખંખેરી નાખી હતી
જગત્સ્વભાવ, કર્મસ્વરૂપ અને આન્માના સ્વાભાવિક
સ્વરૂપનું જ્ઞાન જેની પામે છે, તે આવા પ્રસંગોએ અધીગ
બને ? તો પછી ધીરતા કેમ રાખશે ? માટે ખૂબ ધૈર્ય
કેળવવું, ખૂબ સ્થિરતા અને સમતાને આશ્રયે દહીંને
શાંતિ આપવું, જાડું ચિંતા ન કરવું, લેટલી ચિંતા મારા
ભાગે મોકલવી હોય, તેટલી અહીં મોકલી આપવું ! અધી-
ગ મોકલવું ને !

તમે મોકલાવેલ 'ઉત્તરા યયન મત્ર' અને 'સમન્ત
નિર્મુક્તિ' મળી મળ્યા હતા. પહેલો સખવાની ગદી ગઈ હતી.

—ભદ્રગુપ્તવિજય

श्री पार्श्वःपातु वो नित्यं जिनः परमशंकरः ।
 नाथः परमशक्तिश्च शरण्यः सर्वकामदः ॥ १ ॥
 सर्वविघ्नहरः स्वामी सर्वसिद्धिप्रदायकः ।
 सर्वसत्त्वहितो योगी श्रीकरः परमार्थदः ॥ २ ॥
 देवदेवःस्वयंसिद्धिदा नन्दमयः शिवः ।
 परमात्मा परब्रह्म परमः परमेश्वरः ॥ ३ ॥
 जगन्नाथः सुरज्येष्ठो भूतेशः पुरुषोत्तमः ।
 सुरेन्द्रो नित्यधर्मश्च श्रोनिवासः शुभार्णवः ॥ ४ ॥
 सर्वज्ञः सर्वदेवेशः सर्वदः सर्वगोत्तमः ।
 सर्वात्मा सर्वदर्शी च सर्वव्यापी जगद्गुरुः ॥ ५ ॥
 तत्त्वमूर्तिः परादित्यः परब्रह्म प्रकाशकः ।
 परमेन्दुः परप्राणः परमामृतसिद्धिदः ॥ ६ ॥
 अजः सनातनः शम्भुरीश्वरश्च सदाशिवः ।
 विश्वेश्वरः प्रमोदात्मा क्षेत्राधीशः शुभप्रदः ॥ ७ ॥
 साकारश्च निराकारः सकलो निष्कलोऽप्ययः ।
 निर्ममो निर्विकारश्च निर्विकल्पो निगमयः ॥ ८ ॥
 अमरश्चाजरोऽनन्त एकोऽनन्त शिवात्मकः ।
 अलक्ष्यश्चाप्रमेयश्च ध्यानलक्ष्यो निरञ्जनः ॥ ९ ॥
 ऊकाराकृतिरप्यक्तो व्यत्तरूपस्त्वयीमयः ।
 ब्रह्मसहस्रप्रकाशात्मा निर्भयः परमाक्षरः ॥ १० ॥
 दिव्यतेजोमयः शान्तः परामृतमयोऽच्युतः ।

૪૩ પરમામૃતસિદ્ધિ

૪૪ અજ

૪૫ સનાતન

૪૬. શંભુ

૪૭. ઈશ્વર

૪૮. સદાશિવ

૪૯. વિશ્વેશ્વર

૫૦ પ્રમોદાત્મા

૫૧ ક્ષેત્રાધીશ

૫૨. શુભપ્રદ

૫૩. સાકાર

૫૪ નિરાકાર

૫૫ મકલ

૫૬ નિ'કલ

૫૭ અવ્યય

૫૮ નિર્મમ

૫૯ નિર્વિકાર

૬૦ નિર્વિકલ્પ

૬૧ નિરામય

૬૨ અમર

૬૩ અજર

૬૪ અનંત

૬૫ સૌક્ય

૬૬ અનંત

૬૭. શિવાત્મક

૬૮. અલક્ય

૬૯. અપ્રમેય

૭૦. ધ્યાનલક્ય

૭૧. નિરંજન

૭૨. ઝકારાકૃતિ

૭૩. અવ્યક્ત

૭૪. વ્યક્તરૂપ

૭૫. ત્રયીમય

૭૬. પ્રજ્ઞાદય

૭૭. પ્રકાશાત્મા

૭૮. નિર્લય

૭૯. પરમાક્ષર

૮૦. દિવ્યતેજોમય

૮૧. શાન્ત

૮૨. પરમામૃતમય

૮૩ અચ્યુત

૮૪. આદ્ય

૮૫ અનાદ્ય

૮૬. પરેશાન

૮૭ પરમેષ્ઠિ

૮૮ પર પુમાન

૮૯ શુદ્ધચક્રિદગંદાશ

૯૦ સ્વયંભૂ

सत्पादशदलारुढं विद्यादेवीभिरन्वितम् ।

चतुर्विंशतिपत्रम्यं जिनं सातममावृतम् ॥ २२ ॥

मायावेष्टत्रयाग्ररथं क्रौंकारसहितं प्रभुम् ।

नवग्रहैर्युतं देवं दिग्पालैर्दशभिर्भुजम् ॥ २३ ॥

चतुष्कोणेषु सन्त्राद्यैः चतुर्वीजान्वितैर्जिनैः ।

चतुष्टयजगद्विचित्रिद्विधाकसंज्ञकैर्युतम् ॥ २४ ॥

दिक्षु क्षकाग्युक्तेन विदिक्षु लाङ्किनेन च ।

चतुर्ग्रेण वज्रांकक्षितितत्त्वे प्रतिष्ठितम् ॥ २५ ॥

श्री पार्श्वनाथमित्येवं यः नमराधयेज्जिनम् ।

तं सर्वपापनिर्मुक्तं भजते श्रोः शुभप्रदा ॥ २६ ॥

जिनेशः पूजितो भक्त्या संस्तुतः प्रस्तुतोऽथवा ।

ध्यातुं चैः क्षणं वापि सिद्धिर्मेपां महोदया ॥ २७ ॥

श्री पार्श्वमन्त्रराजन्ते चिन्तामणिगुणास्पदम् ।

शांतिपुष्टिका नित्यं क्षुद्रोपद्रवनाशनम् ॥ २८ ॥

ऋद्धिमिद्धिमहावृद्धिधृतिश्रीकान्तिकीर्तिदम् ।

मृत्युञ्जय शिवान्मानं जपन्तानदितो जनः ॥ २९ ॥

सर्वकल्याणपूर्णयात् जगामृत्युविवर्तिनः ।

अणिमादि महामिद्धि लक्षजापेन चाप्नुयात् ॥ ३० ॥

प्राणायागमनोमन्त्रयोगादमृतसत्त्वान्मनि ।

त्वासात्मानं शिवं ध्यात्वा स्वामिन् सिद्धयन्ति जन्तवः ॥ ३१ ॥

एषदः कायदधेति निपुणः सर्वनाथवदः ।

पातु वः परमानन्दलक्षण-सम्पन्नो जिनः ॥ ३२ ॥

तन्दरपमिः स्तोत्र सर्वमगल निर्दिदम् ।

जितन्त्रं यः पठेन्नित्यं नित्यं प्राप्नोति नाश्रितम् ॥ ३३ ॥

૬૧. પરમાચ્યુત ૧૦૦. મનઃદશ્ય
૬૨. બ્યોમાકારસ્વરૂપ ૧૦૧. પરાપર
૬૩. લોકલોકાવભાસક ૧૦૨. સર્વતીર્થમય
૬૪. જ્ઞાનાત્મા ૧૦૩. નિત્ય
૬૫. પરમાનન્દ ૧૦૪. સર્વદેવમય
૬૬. પ્રાણારૂઢ ૧૦૫. પ્રભુ
૬૭. મન સ્થિતિ ૧૦૬. ભગવાન
૬૮. મન સાધ્ય ૧૦૭. સર્વતરવેશ
૬૯. મન દ્યેય ૧૦૮. શિવશ્રીમૌખ્યદાયક
૧૫. આ પ્રમાણે સર્વજ અને જગદ્ગુરુ પાર્શ્વનાથ
ભગવતના દિવ્ય એવા ૧૦૮ નામો અહીં બતાવવામાં
આવ્યા છે
૧૬. પવિત્ર પરમદ્યેયરૂપ, પરમાનન્દ આપનારા, મ ગણ
કરનારા આ નામો તેમના સ્મરણથી ભુક્તિ-સુક્તિ
આપનારા બને છે
૧૭. પરમકલ્યાણ ને પરમચિદ્ધિ આપનારા પાર્શ્વનાથ
નિનેશ્વર ભગવાન તમારું કલ્યાણ કરનારા બને
૧૮. ધરોન્નની કેળવણી છત્રથી અલગ રૂત અને પદ્માવતી
દેવી દ્વારા અધિષ્ઠિત શાગનવાળા (પાર્શ્વનાથ)
તમને લાભી આપે
[તે અહીં ચંદ્ર બતાવવાની વ્યનાનિધિ બતાવે છે]
૧૯. પદ્માવતી મન્દરા પર્વત જગત્તેશ્વર પાર્શ્વનાથ એમનું
કર્તવ્ય ને તેની સાથે દેશન ધરનું

૨૦-૨૧ ડાળી બાજુ પદ્માવતી અને જમણી બાજુ ધરણેન્દ્ર,
આજુબાજુ મંત્રરાજના અશ્વરોથી યુક્ત અખટદલ
કમળ રચી તે આઠે દલમાં નમોઽનિહતાળ ઇત્યાદિ
પાત્ર પરમેષ્ઠિ અને જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર, આ આઠેનું
આલેખન કરવું આ આઠે પદો ધર્મ, અર્થ, કામ ને
મોક્ષ આપનારા છે

૨૨ પછી સુદર ૧૬ પાળડીના ખાનામાં ૧૬ વિદ્યાદેવી
ઝોના નામો લખવા પછી ૨૪ પાળડીવાળા કમળમાં
૨૪ તીર્થ ક્ષેત્રની માતાઝોના નામ લખવા.

૨૩ ત્રણ વખત માયાળીજ તો ના આટા મારી ક્રો શબ્દથી
વેગિટત કર્યા પછી નવચંદ્ર અને દશદિગ્ગાલથી
વેગિટત પ્રભુત્વ ધ્યાન કરવું

૨૪ યજ્ઞના આરંભે જણામાં યજ્ઞના ચાર (૪-૮-૧૦-૨)
ઝોન તીર્થ ક્ષેત્રના નામો લખવા

૨૫ દિશાઝોમાં ૬ અને વિદિશાઝોમાં ૮ રાજ લખવા
આ પ્રમાણે આલેખીને યજ્ઞની કિર્તિતત્વથી સ્થાપના
કરવી અર્પણ ચારત્ર યજ્ઞ બનાવવો

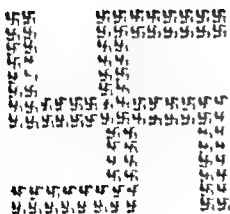
૨૬ આ પ્રમાણે વિધિપૂર્વક યજ્ઞ બનાવીને ક્રી પાર્વનાથ
પ્રભુત્વ લે આરાધન કરે છે તે સર્વપાપોથી મુક્ત
બનીને રાજ રૂપ આપનારી હકારીને મેળવે છે

૨૭ લે આ પાર્વનાથ પ્રભુત્વ એક દલ, પાંચ દલિ-
પૂર્વક રૂપે તબ્બક દીર્ઘન મહાન કરે છે અને
પ્રાણ પ્રેરે તેજોને નિતિ કરે છે

૨૮. શ્રી પાર્શ્વનાથનો ચંત્રરાજ (ખીજું નામ ચિંતામણી ચંત્ર) ગુણના સ્થાનરૂપ શાંતિ અને પુષ્ટિનો કરનાર અને હુદ્ડ ઉપદ્રવોનો નાશ કરનાર છે.
૨૯. આ ચંત્ર ઋદ્ધિ, સિદ્ધિ, મહાપુદ્ધિ, વૃત્તિ, શ્રી, કાંતિ, કીર્તિને આપનાર આ મૃત્યુન્મય જપ કરતો આનંદિત ભવ્યશ્રવ મર્વકલ્યાણથી પૂર્ણ બને છે.
૩૦. જરા અને મૃત્યુના ભયથી મુક્ત અને (૧,૦૦,૦૦૦) એક લાખ જપ દ્વારા અવશ્ય અણિમા વગેરે મહાસિદ્ધિઓને મેળવે છે.
૩૧. હે સ્વામિન્! (પાર્શ્વનાથ ભગવાન્) પ્રાણાયામ અને મંત્રના યોગથી આત્મામા તમારું ધ્યાન ધરીને પ્રાણીઓ સિદ્ધિને પ્રાપ્ત કરે છે સિદ્ધ બને છે
૩૨. પરમાનંદસ્વરૂપ યાદ કરાયેલા શ્રી પાર્શ્વનાથ જિનેશ્વર હર્ષને આપનાર, ક્રમને આપનાર, શત્રુઓનો નાશ કરનાર અને સર્વ મુખ દેનાર છે તે તમારું ચક્ષુ કરે.
૩૩. આ સ્તોત્ર તત્ત્વરૂપ છે, સર્વ મંગલની સિદ્ધિ કરનાર છે, આ સ્તોત્રનો હંમેશા ત્રિકાળ (મવાર, બપોર, સાજ) જે પાઠ કરે છે, તે અવશ્યમેવ શ્રીને (મોક્ષ લક્ષ્મીને) મેળવે છે.

સંયમ રંગ લાગ્યો

મુનિરાજશ્રી ભદ્રગુપ્તવિજયજી

પ્રગતિ માટે લેઈએ છે આતર-હિત્માહ !
પ્રગતિ માટે આવશ્યક છે કષ્ટો અને આપત્તિઓ
સામે મેઝવત્ દટતા અને નિશ્ચલતા !

નિરાશાઓ ત્યજ દે અને અને પ્રણા
ઉત્સાહથી કર્તવ્યની કેડી પર ચાલવા માડ.
માનવજીવનના શ્રમજીવનના અનેક કર્તવ્યોનું
પાલન કરવા તત્પર બની જા

નિષ્ઠાપૂર્વક કરેલું કર્તવ્યપાલન તારા
અંતરાત્માને આનંદી ભરી રહે તુષિતના
અમૃત-ઓહકાર આવશે અને અભિનવ કર્તવ્યોનાં
પાલન માટે અપૂર્વ શક્તિ પ્રગટ થશે.

૨૯ માર્ચ. ૧૯૬૩

ૐ

રોજ પરમાત્મ-અનુગ્રહની પ્રાર્થના કરવી જોઈએ પરમાત્માનો અનુગ્રહ પામવા માટે પાત્રતા કેળવવી જોઈએ..તે પાત્રતા છે નમ્રતાની અને ‘અહ’ને ભૂલવાની ।

પરમાત્માનો અનુગ્રહ પ્રાપ્ત કરનાર મનુષ્ય કઈ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત નથી કરતો ? નિરંતર એનું ચિત્ત પ્રસન્નતાનો અનુભવ કરે છે અને આત્માની વિશુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરે છે

આ વાત તું મામુલી ન ગણીશ. આ વાત અત્યંત કઠીન પણ ન માનીશ આ વાત ઘણી જ મહત્વપૂર્ણ છે. એક સરલ અને સુખદ સાધના છે.

૨૮ માર્ચ, ૧૯૭૩

જ્યારે ઉવનમા હુ ખ આવે છે ત્યારે નામાન્ય મનુષ્ય કોઈ ઉવાત્માને અપરાધી માને છે. ‘આણે મને હુ ખી કર્યો.’ આ વિચારથી ઉવકેપ પેદા થાય છે અને તેથી મનમા અજ્ઞાન્તિ ઉત્પન્ન થાય છે.

પરમાત્મા જિનેશ્વરેવે કહ્યું છે કે ‘ઉવાત્મા-ને પોતાના પાપકર્મોના ઉત્થણી જ હુ ખ આવે છે. આ વાત જો ઉત્થમા નિપર માર્ગ જાય તો ઉવમેત્રી નાખાંડિત રહે, મન પ્રશાન્ત રહે અને કર્મળ પત્રી જત્રી જવાય.

હુ ખતુ ધારણ આપણ જ બાધેલા પાપકર્મો છે.

૨૯ માર્ચ. ૧૯૬૩

卐

૬ : સંયમ રંગ લાગ્યો

આપણી પાસે એવી સમજ રૂપરૂત અને દૃઢ હોવી જોઈએ કે જે સમજ આપણને વિકલ્પોથી બચાવી લે અને વિકારોથી બચાવી લે. એવી સમજ જિનોકત તત્ત્વોના અધ્યયન-મનન અને ચિંતનમાંથી પ્રાપ્ત થઈ શકે, આપણુ અધ્યયન-મનન હેતુલક્ષી હોવું જોઈએ.

આપણા મનને મદાળહાર રાખવા માટે સતત વ્યવસ્થિત રહેવું. મનની મસ્તી અખંડિત રાખવી એનાથી ક્ષયોપશમ વિકર્મે છે ને આંતર-શક્તિ વ્યવસ્થિત થાય છે.. જમ, આ માટે જ્ઞાનમૂલક સમજ પ્રાપ્ત કરી લે.

૩૦ માર્ચ, ૧૯૭૩

卐

ઉપકારીના ઉપકારને ક્યારેય ન ભૂલીશ
ઉપકારી તો ઉપકારી જ ગયો. ધાર્મિક ઉપકાર
કરનારને ન ભૂલી શકાય તો પાશ્વિક ઉપકાર
કરનારને તો કેમ જ ભૂલી શકાય ?

એક વખતના ઉપકારી ગાળે ભલે ઉપકારી
ન હોય અને આજે એના તરફથી કોઈ દુખ
પણ આવ્યું હોય, છતાં એ ઉપકારી પ્રત્યે હૃદયના
દુર્ભાવ નહીં લાવવાનો !

મને તો આ ગુણ માટે શ્રીપાલ પ્રત્યે અનંત
અનુગ્રહ છે ! ધવલગીર પ્રત્યે ક્યારેય શ્રીપાલે
અસ્તિકારી વિચાર નહોતો હોય !

૨૬ માર્ચ, ૧૯૬૨

એક વાતની આપણે ત્યાં આરાધક વર્ગમાં મોટી ઉપેક્ષા થઈ છે. ક્રિયા અને જ્ઞાનની આગળ વધવાનું જ નહોતું બંધ થઈ ગયું છે. ધ્યાનની ભૂમિકા વિસરાઈ ગઈ છે.

ધર્મક્રિયાઓમા ચોક્કસાઈ અને જ્ઞાનની પરિણતિ પ્રાપ્ત કરીને ધ્યાનમાં પ્રવેશ કરવો જોઈએ ધ્યાનમા સૂક્ષ્મ પદાર્થો અને સૂક્ષ્મ તત્ત્વોનો પરિચય થાય છે.

ધ્યાનમગ્નતા માટે ઇન્દ્રિયોનો ઉપશમ અને મનના વિકલ્પોથી મુક્તિ—આ બે વાતો જોઈએ જ તે માટે તપ અને સ્વાધ્યાય જોઈએ.

૧ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

卐

મુનિની મસ્તી શામા ?

રાગમા કે વિગમમા ? ત્યાગમા કે ભોગમા ?
વિક્રમામા કે મલક્યામા ? આત્માયાનમા કે દુનિ
યાના વિચારમા ? મસ્તીમા નો રહેવાનું ન હોય,
પણ મુનિની મસ્તી લીધે ન હોય, અજોડિ
હોય !

આપણી મસ્તી 'મસ્તી' કય કનારી હોય
કર્મણ્ય કરાવનારી મસ્તી ન હોય ના વાત
બાળક મમલુ લેવી ભાઈએ તે આ વાત બહાર
જો તે હવન નિરૂપ અને નિષ્કાળની વચ્ચે

મુનિહવનનો આનંદ લીધે વિક્રમા રોગપ્ર-
વાનો નથી. આનંદ વચનમાથી મેળવવાનો છે

~ સ્મિત, ૧૯૯૬

જીવમૈત્રીનો ઉચ્ચતમ ભાવ પ્રગટાવવાનો છે
અને વિકસાવવાનો છે

આ ભાવ જાદુઈ છે । વિશ્વ પર આ ભાવના
ચોક્કસ પ્રકારના પ્રભાવ છે, એ તું જાણે છે ?
આપણા સ્વયંના જીવન પર એની અમરકારી અસરો
પડે છે, એ તું જાણે છે ?

એક પણ જીવાન્માના અપવાદ વિના, સર્વ
જીવો પ્રત્યે મૈત્રીનો ભાવ પ્રગટાવવો જોઈએ. તે
મોટે દામા-યાત્રના અને દામા-પ્રદાન, એ પરમોચ્ચ
ધર્મ છે. કોઈ પણ જીવ તારી પાસે દામા યાચે,
નિશંકપણે દામાદાન આપી દે ! કોઈનો પણ
અપગ્રાધ-નાનો યા મોટો થઈ ગયો, તેનો ખ્યાલ
આવે કે તું જ વિનમ્રભાવે દામા યાચી લે !

૩ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

ૐ

આપણે જે જે કિયાઓ શ્રમભુધર્મની કિયા-
ઓ કરવાની જ છે તે તે કિયાઓમા શા માટે
આપણે આનંદ પ્રાપ્ત કરતા નથી? કેટલો?
દા ત મુલ્યપત્તિનું પરિણામ કરવાનું જ હોય
છે તે તેના પાંચ બાલમા મન પર્વતીને એના
ચિત્તન દ્વારા આનંદની અનુભૂતિ કરી શકાય.

એવી રીતે અનેકવાર 'ક' કિયાવાળી' કરવાની
તે ૨૦ જ છે. શા માટે એના ઉચ્ચાર માં અને
ચિત્તનમા પ્રગતિ ન કરે? એમાથી કેટલો જાન
તેની મેળવે? આ પ્રાતરની દુનિયાને પ્રગતિ
કરી શકાય? ચિત્તનના ન્યાયિતામાં લે-લે નાનંદ
બોલે? કિયાઓને પ્રાય નાશમના નાશિયાર
ના પ્રાતરની દુનિયા ૨૦ ને મળે નાનંદ શકે.

૪ એપ્રિલ, ૧૯૬૩

૫

કઠોરતા અને કોમળતા-બંનેનો સમન્વય જીવનમાં સાધવાનો છે. સ્વયં પ્રત્યે કઠોરતા અને અન્ય જીવો પ્રત્યે કોમળતા !

સાધનાના માર્ગે ચાલવા માટે કઠોર બનવું પડશે તો જ ઉપસર્ગ-પરિસ્થિતિ આનંદથી સ્વીકારી શકાશે.

અન્ય જીવોને મોક્ષમાર્ગે ગ્રહાવવા માટે કોમળતા જોઈએ. વાણીમા કોમળતા અને વર્તનમાં પણ કોમળતા !

પાપી અને દોષિત જીવો પ્રત્યે સવિશેષ કોમળ બનજો. અપરાધી જીવો પ્રત્યે કડુભાષી આદ્ર્ બનજો આ બે ગુણોના સમન્વયથી શ્રમણ-જીવન ઉજ્જવલ બનશે

૫ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

સ્વ

કોની સાથે કેવો વ્યવહાર કરવો તે વિવેક
જોઈએ જો વ્યવહારમાં દક્ષ નહીં થાને તો મમાવના
ભર્યો પાની જઈશ

વ્યવહાર-દક્ષતા કાર્યસિદ્ધિની આવી છે
પરંતુ તે દક્ષતા બહુ ઓછા માણસમાં જોવા
મળે છે તેથી મોટા ભાગના મનુષ્યો જીવનમાં
નિષ્ફળતા મેળવે છે

કોની સાથે, ક્યા સમયે ક્યા પદ્ધતિએ પામ
લેણું-તેના શુદ્ધિથી નિર્ણય કરવો જોઈએ તીર્થ
દક્ષિણી નિર્ણય કરવો જોઈએ

નાશ્વરના હોય વાણીપટના હોય નને લીધ
તથા હોય પરંતુ તે વ્યવહારદક્ષતા નથી તેથી
મમાવના ભર્યો પાની જતા વા નથી હોય.

૯ એપ્રિલ, ૧૯૬૩

卐

તનુ આરોગ્ય, મનનું આરોગ્ય અને આત્માનું આરોગ્ય ! આ ત્રણે પ્રકારનાં આરોગ્યનો એક જીજ્ઞાસાથી સંબંધ છે. પવિત્ર આત્મા પવિત્ર મનમાં રહે છે પવિત્ર મન પવિત્ર શરીરમાં રહે છે માટે ત્રણે પ્રકારના આરોગ્યની કાળજી રાખવાની છે.

તનુ આરોગ્ય જાળવવા આહાર-પાણીમાં ઉપયોગ રાખવો જોઈએ મનનું આરોગ્ય જાળવવા માટે વિચાર-વિકલ્પો પર સંયમ રાખવો જોઈએ. આત્માનું આરોગ્ય જાળવવા માટે વિષય-કષાયોથી નિરંતર ગચ્છતા રહેવું જોઈએ

૯ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

ૐ

જોલવા કરતા મોંનેનો મહિમા વધુ મમતને
અંચળતા કરતા નિઃશરતાનો મહિમા વધુ મમતને
બહુ વિચારો કરવા કરતા વિચાર-રહિત જાનવાન
વધુ પસંદ કરવો હું કરું છું મારું નહિ પાત
વિશ્વતું આ પગમ મત્ય છે મારું! હું છું
માટે નહિ પરંતુ અનુભવી મહાપુરુષોનો ઉપોદ
છે મારું!

માધ્યસ્થતા મૌન એવું મને વિશ્વ-
રહિતતા અતિ આવશ્યક તરફ છે મહાત્માની આત્મ-
ચેતના બહુત ધ્યાન છે મને મમત જુદી રીતે
જ્ઞાનદ અનુભવો છે

તારે માત્ર આ મને તારા મનની જ નથી.
વિચારોને હું મમત હું નથી

૧૯ એપ્રિલ ૧૯૬૩

પરમાત્મસમર્પણભાવ એક સર્વોત્તમભાવ છે. એ ભાવને પ્રગટાવવા માટે અને ટકાવવા માટે પરમાત્મ તત્ત્વનું જૂળ જૂળ ચિંતન કર.

પરમાત્મશક્તિનું જેમ જેમ ભાન થતું જશે, શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ વધતાં જશે, તેમ તેમ સમર્પણભાવ વધતો જશે

પરમાત્માનો અચિંત્ય પ્રભાવ એકવાર પણ અનુભવમા આવી જાય, તો શ્રદ્ધા દઢ થઈ જાય.

આ સમર્પણભાવમા સ્વાર્થનું વિસર્જન થતું જાય છે અને મનમાં અપૂર્વ પ્રસન્નતા પ્રગટે છે

મદ્દામહિમાવત આરિકુંત પરમાત્મા મળી ગયા છે તો એમની સાથે ગાઢ અંબંધ બાંધી જ લેજો !

૧૧ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

આયપન કરતા 'પારી' ન હતી ! આવીંદિ
પ્રાક નો લાગે પડે ન ગાનના 'પાઠ' ન આગે
જોઈએ ! અર્થાત્ કટાક્ષ નહીં !

"પાતકમાત્ર" 'અમલી' પડે નહીં ગિના
તે આયપન છે નહીં ! તેને 'સાના' હોય તેના પી
અમલતા સીતાનાદેવે તેના આત્મા " જિન સમજતા
આપૂર્વ તત્ત્વોને, તેના 'સાના' વિષયે, તેના
સાનપ્રકાર નહીં તેના

એ વિચાર પીતે પાતક માત્ર નહીં, પણ
તમા જાને આત્મા તત્ત્વોને, સાનપ્રકાર પાત્ર
પ્રોત્તે તે તેના જોડે તેના 'સાના' રંગે, તેના
સાનપ્રકારે તેના પાત્રે તેના 'સાના' રંગે !

૬૨ મેઘાશ્રિત ૧૯૬૬

卐

જીવનમાં એક અતિઉપયોગી વાત નને કહું છું. આપણું શ્રમણ-જીવન સ્થવિર-કંડપનું જીવન છે એટલે અનેક શ્રમણો સાથે જીવન જીવવાનું છે માટે અનેક સાથે કેવી રીતે મૈત્રીપૂર્ણ જીવન જીવી શકાય, એ પ્રશસ્ત વ્યવહારમાં કુશળ ણની જલ્પું જોઈએ. ‘વ્યવહાર કુશળતા એ સફળ જીવનની Master key છે !’

વ્યવહાર કુશળતાની કેટલીક અગત્યની વાતો તને કહેવા માગું છું. તું એ વાતો પર ગંભીર-તાથી વિચારજે અને એ વાતોને હૃદયસ્થ કરજે. વ્યવહાર કુશળતા તારા જીવનને આનંદપૂર્ણ ણનાવી દેશે નિર્ભયતા, નિરાકુલતા અને સર્વજનપ્રિયતા પ્રાપ્ત થશે

૧૩ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

卐

કોઈ શ્રમણ અથવા ધર્મી ગિરમા છે એ
પોતાના કામ કર્યા અગમ્ય છે એ વખતે એને
તે કહેવું પડે કે 'મારે આ કામ કરવું જોઈએ
કે એ પૂર્વે જ એના કામ કરી દે. એ પણ
મારી રીતે કે એ જ્ઞાન મળે એમ ન હોય
કોઈએ કે આ માન પ્રમાણે પાંડે. આપણા
ધર્મે કહે છે

એવી રીતે એણે પણ ને એ તેમને
એ જ્ઞાન મળે તો આપણા પાત્ર પાત્ર
તારી એવાણે એમના જ આ પાત્ર પાત્ર
એમના એમના પાત્ર પાત્ર પાત્ર
વિનાશને ને આ પાત્ર પાત્ર પાત્ર
વિનાશને પાત્ર પાત્ર પાત્ર
પાત્ર પાત્ર

૧૨ એપ્રિલ ૧૯૬૩

卐

કોઈ પણ વડિલમુનિ તને યાદાવતા હોય,
ભલે એ વખતે તારું મન ખિન્ન હોય, પરંતુ તે
વખતે મુખ પર પ્રસન્નતા આવી જ જવી જોઈએ.
આખોમાં આદર, મુખ પર આછેરું સ્મિત અને
જળાન પર મધુર શબ્દ ।

આપણી માનસિક અસ્વસ્થતાનો આલ
મકાનમાય કોઈને ન આવવો જોઈએ. ણહારનાને
તો ન જ આવે. એવી રીતે, આપણા પ્રત્યે થોડો
પાત્ર આદર, સ્નેહ, મદ્દલાવ ધરાવનારને એમ ન
લાગવું જોઈએ કે “આ કંઈક નારાજ લાગે છે ।”
ખીન્નજોને એમ જ લાગવું જોઈએ કે “આ
મુનિરાજ મારે પ્રસન્ન જ રહે છે ।”

૧૫ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

માની લે છે તારી પાને પર પાવ, વડ
 કે પુનતે છે અથવા મીન પેાઈ માનું નામ
 છે અને ધીવત કોઈ મનિને તે ગમી ગમ વા
 એ માગતા નથી, અતુતને ખયાલ આવી ગા
 કે પાયા થ તુ આગને ગમી મારી પામે તે ના
 તુત ન જોયને એવા નથી તેને જુના પેટથી
 અને નદબાવથી ।

એવી જ રીતે મારી પેટમાંથી નીકળે પેટથી
 તેને મારી દિયારા આપવા નથી, આગને નામે
 હાથ આપતામાની નથી પાને નામે નામે નામે
 મીન પેાઈ નામે,

આપાન પ્રાપ્ત થી તે નામે નામે નામે
 તે આપાન પ્રાપ્ત થી તે નામે નામે નામે
 નામે નામે નામે નામે નામે નામે

૧૦ મે. ૧૯૩૬. ૨૭

જેમની સાથે રહેવાનું છે, તેમના સ્વભાવને ઓળખી લેવા જોઈએ સ્વભાવ ઓળખીને એમની સાથે બોલવું જોઈએ. દા. ત.. કોઈને વ્યંગ્યની ભાષા ન ગમતી હોય, તેમની સાથે વ્યંગ્યની ભાષામાં બોલવું નહીં કોઈને બહુ હસવું પસંદ ન હોય, તેમની સામે હસવાનું નહીં, ગંભીરતાથી વાત કરવી !

કોઈ મુનિની મજકરી તો કરવી જ નહીં. જ્યાં મુધી મીઠા સંબંધ હશે ત્યાં મુધી તો વાંધો નાહી આવે, પરંતુ જ્યાં સંબંધો બગડ્યા, કે શત્રુ બની જતાં વાર નહીં લાગે .. અને એ નિંદક બની જશે

સ્વભાવ-પરિચય બહુ જરૂરી છે, અને અનુ-રૂપ વ્યવહાર જરૂરી છે.

૧૭ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

卐

કેઈવાળ મુનિ થાને આપાન પામત વચન
 દેાય નો એમની છુટા જાણવી 'તમે આ' આ પાન
 ક્રમે ૧૦ એમ વિનમ્ર ભાષામાં મુખવાન આપાની
 ભાષામાં નથી । બહે એ પાને આપાની રુચ
 દેાય કે મોટા પાય પાન નો મુખની વ

મળી દે । પાનેના નિર્ણયની
 નથી, અને તેમનો ના પાત્રી પાત્રી તેમ તેમ
 અગાવીશ કે કે રાજ ના પાત્રી પાત્રી તેમ તેમ
 એમનો પાન વીધાની પાત્રી એમને એમ
 મળવા દેવ કે મળવા દેવ પાત્રી પાત્રી તેમ તેમ
 દેવા દે ।

ગુજરાતી વિદ્યાલય, અમદાવાદ
 ૧૯૨૫

૬૮ એપ્રિલ ૧૯૨૬

ભૂલ થઈ જવી તે તો સ્વાભાવિક છે પરંતુ આપણી ભૂલને ‘ભૂલ’ સમજીને, જે જીવાત્મા પ્રત્યે ભૂલ થઈ હોય તેની ક્ષમા માગવી ‘મિચ્છામિ દુષ્ટં’ આપવું એ શ્રમણ જીવનની વિશેષતા છે, આરાધના છે. અશઠભાવે આ ‘મિચ્છામિ દુષ્ટં’ ની આરાધના કરવાની છે.

જડ કરનાં જીવનું મૂલ્યાકન વિશેષરૂપે સમજી લેવું જોઈએ, જીવો પ્રત્યે જેમ અને તેમ આછા અપરાધો થવા જોઈએ. તુ જાણે છે કે શ્રમણ સર્વજીવોને અલયદાન આપનાર મહાકરુણાવાંત પુરુષ છે જેમ અન્ય જીવો પ્રત્યે કરુણા કરવાની છે તેમ શ્રમણો પ્રત્યે તો ઉચ્ચતમ પ્રમોદભાવ ધારણ કરવાનો છે

૧૨ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

ગુરુવચનને પ્રગટિય પાછું દેવણ નહીં તે
 આજા કહે તેને તારા કહી જ દેવાન તા,
 'આને' આપાગાથી ને પ્રાર્થ આપાપ માથ રેત
 ખટીથી ખીલત મગને નિયંત્રન દેવાન ' આપાપાને
 આજા કહી તે અવળા માટે 'પ્રાર્થ' દેવણે પા ન
 મારી આ માટે, અદાનિ ' ' દેવણે પા ન
 માટની પા ન લાપા ને ' ' અવળા માથ રેત
 દેવણે નિયંત્રની નક્કાની લાપા મા 'પ્રાર્થ' પા
 પા ને કહે

પા ને દેવણે પા ને પા ને પા ને પા ને
 પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને
 પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને
 પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને

પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને
 પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને પા ને

૨૦૨૨/૦૨/૦૨

卐

વર્તમાનકાળે આપણું શ્રમણુજીવન વધુ ને વધુ સામાજિક બનતું જાય છે. સમાજના જીવોનો સંપર્ક વધતો જાય છે. સ સારી જીવોનો અધિક પરિચય આપણી વૈરાગ્ય-પરિણતિને ધક્કો મારે છે ગમે તેમ તોય સ સારી જીવોને ! રાગદ્વેષની એમની પરિણતિ આપણા જીવન પર અસર કરે, ‘સંસર્ગજન્યા. દોષા.’

સંસારી જીવોના સંપર્કમા પણ એમની અસર (રાગદ્વેષની) આપણા પર ન થાય, તેવી સ્થિતિ પ્રાપ્ત કરવા માટે જ્ઞાનસિદ્ધ બનવું પડે જ્ઞાનસિદ્ધો ન ટિપ્પતે’ જ્યાં મુધી જ્ઞાનસિદ્ધ ન બનાય, ત્યાં મુધી લોકસંપર્ક વધારવા પ્રયત્ન ન કરવો જોઈએ.

૨૧ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

ગણીને અને ગદન ગાયનના પદો માટે
ટેટલીક મુખમુત પાતો પદ 'યાન નાપવ દેવ' એ

(૧) નાયન નિવાયની પ્રતિબિમ્બા ને
નાયકના નામી, તે ગાયી નથી

(૨) ગાતા હાંસે ત્વગ ને પેા

(૩) મનને ગાતી નાયની પાવેતના પદો
નામી

(૪) ગાતલ નાયનનીલિતા નાયની તે પેા

(૫) નાયનને અને એસાને નાયની તે

(૬) નાયનને હાંસે નાયને એ પેા પેા
ગાયન નાયને ગાયન નાયને તે પેા પેા
ગાયન નાયને ગાયન નાયને તે પેા પેા

૨૬ મે, ૧૯૬૬

૫

શક્તિનો સંઘડ કર આપણે ત્રિવિધ શક્તિનો સંઘડ કરવાનો છે . (૧) વિચારશક્તિ (૨) વચન-શક્તિ અને (૩) વીર્યશક્તિ.

એના માટે નિરંતર તત્ત્વચિંતન, મૌન અને બ્રહ્મચર્ય આ ત્રણ વાતો તરફ પૂર્ણ લક્ષ રાખવું જોઈએ. વિચારો તત્ત્વચિંતનપૂર્ણ બને અને જગાન પર મૌનનો સંયમ આવી જાય.. બ્રહ્મચર્યના પાલનથી વીર્યશક્તિનો મંચય થઈ જાય.

આ રીતે કરેલો શક્તિસંઘડ કરોડો અબજોની સંપત્તિ કરતા પણ અધિક મૂલ્યવાન સંપત્તિ છે. આ સંપત્તિ વેડફાઈ ન જવી જોઈએ.

૨૫ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

પ્રશ્ન : ‘ધૃષ્ટાકારાદિ સામાચારીનું’ પાલન કરવું હોય તો કરવાનું છે કે કરવાનું જ છે ? ન કરીએ તો ચાલે ?

ઉત્તર : ધૃષ્ટાકારાદિ સામાચારીનું પાલન અવશ્યમેવ કરવાનું છે. ન કરીએ તો ન ચાલે. આપણે એનું પાલન કરવાનું નૈતિક બંધન સ્વીકારવું જ જોઈએ

પ્રશ્ન : પાલન ન કરીએ તો ?

ઉત્તર : તો (૧) સ્વયંના જીવનમાં અશાન્તિ (૨) જિનશાસન પ્રત્યે અપરાધી (૩) અનુશાસન લીનતાની ખોટી પરંપરા ચાલુ. (૪) સંઘ જીવનમાં અશાન્તિ અને મૈત્રીભંગ

૨૯ એપ્રિલ, ૧૯૭૩

卐

આપણી દેશની જમણી બાજુએ
 દુબી ની પશ્ચિમ દેશની બાજુએ
 આપણી જમણી બાજુએ
 આપણી જમણી બાજુએ
 આપણી જમણી બાજુએ
 આપણી જમણી બાજુએ

૪૦ : સ યમ રંગ લાગ્યો

રહે, અન્તરાત્મા બને, અને શ્રમણુ જીવનનાં તમામ
કર્તાબ્યોના પાલનમાં દત્તચિત્ત બને.

તારી દષ્ટિ જ્ઞાનદષ્ટિ બનેા. તારી સૃષ્ટિ
શુરુસૃષ્ટિ બનેા અને તારી લક્ષિત પરમાત્માના
પાવન ચરણે બની રહેા !

તું નિરોગી રહે ! તારી વાણી હિત-મિત-
અત્ય અને પ્રિય રહે ! મૈત્ર્યાદિલાવેામા તારી
રમણતા રહે અને જિનશાસનનો તું વીર સુલટ
બને !

વિ. સં. ૨૦૩૦

વૈશાખ સુદ . ૧૦

મેડનારોડ (રાજ)

૧ મે, ૧૯૭૩

१०
 ११
 १२
 १३
 १४
 १५
 १६
 १७
 १८
 १९
 २०
 २१
 २२
 २३
 २४
 २५
 २६
 २७
 २८
 २९
 ३०
 ३१
 ३२
 ३३
 ३४
 ३५
 ३६
 ३७
 ३८
 ३९
 ४०
 ४१
 ४२
 ४३
 ४४
 ४५
 ४६
 ४७
 ४८
 ४९
 ५०
 ५१
 ५२
 ५३
 ५४
 ५५
 ५६
 ५७
 ५८
 ५९
 ६०
 ६१
 ६२
 ६३
 ६४
 ६५
 ६६
 ६७
 ६८
 ६९
 ७०
 ७१
 ७२
 ७३
 ७४
 ७५
 ७६
 ७७
 ७८
 ७९
 ८०
 ८१
 ८२
 ८३
 ८४
 ८५
 ८६
 ८७
 ८८
 ८९
 ९०
 ९१
 ९२
 ९३
 ९४
 ९५
 ९६
 ९७
 ९८
 ९९
 १००

સવારે એક કાર્ય માટે ગુરુમહારાજની આજ્ઞા લઈ લીધી, તે પછી જ્યારે એ કાર્ય કરવાનું હોય. ગપોરે કે સાંજે, પુનઃ ગુરુ મહારાજને પૂછી લેવાનું. તે પ્રતિપૃચ્છા કહેવાય.

આજ્ઞા મેળવ્યા પછી કાળદ્રોષ થયો હોય, તે દરમિયાન સરોગ પરિસ્થિતિ બદલાઈ જતા આજ્ઞા પણ બદલાઈ જવાનો સંભવ હોય છે. એટલે પ્રવૃત્તિ કરતી વખતે પુનઃ પૂછીને જ કાર્ય કરવાનું,

‘એક વખત પૂછી જ લીધું છે ને. ફરી પછવાની શી જરૂર?’ એમ નહીં વિચારવાનું એમ વિચાર કરવાથી ગુરુ-ઉપેક્ષાનું કપણ વધતું નથી છે ગુરુ-ઉપેક્ષા અનેક અનર્થનું મૂળ છે. માટે પૃચ્છા-પ્રતિપૃચ્છાનો આચાર સારી રીતે પાળવો જોઈએ.

૧૦ મે, ૧૯૭૩

હા, ક્યારેક વિશિષ્ટ ગ્રન્થોનું અધ્યયન કરવા માટે, અથવા વિશિષ્ટ કોટીની મંથમ આરાધના માટે બીજા મુયોગ્ય આચાર્યાદિની પાસે પણ જવાનો અને રહેવાનો અવસર આવે. તે સમયે ગુરુજનોની આજ્ઞા પ્રાપ્ત કરીને, જેમની પાસે જવાનું હોય તેમની ઉપસંપદા સ્વીકારવાની વિધિ છે શાસ્ત્રોમા ।

આજે આ સામાચારી જિવત નથી. આ સામાચારીના ભગથી શ્રમણમંથમા કલેશ અને પરસ્પરમાં દેર-વિરોધ પેદા થયા. શ્રમણમંથને સ્પર્શતી સામાચારીઓનાં જો વ્યવસ્થિત પાલન થાય તો મંથશાન્તિની સ્થાપના થયા વિના ન જો. શ્રમણમંથનો પ્રભાવ વધ્યા વિના ન રહે.

૧૨ મે, ૧૯૭૩

પ્રતિલેખન એ માત્ર ઉપધિને ઊંચી-નીચી કરવાની કે ધૂળ ખંખરવાની ક્રિયા નથી, પરંતુ શ્રમણુવનની સાધનાની અનુક્રમણિકાનું પુનઃ પુનઃ એમા સ્મરણ કરવાનું છે. ૫૦-૨૫-૧૦ જોલ વારંવાર જોલવા પાછળ માત્ર રુઢી નથી, માત્ર જોલવા ખાતર જોલવાના નથી, પરંતુ એક એક જોલ આત્મચિતનની પ્રેરણા આપનાર અદ્ભુત મંત્ર છે.

માટે પ્રતિલેખનની ક્રિયા પ્રત્યે આદરભાવ વધવો જોઈએ ક્રિયા ઉપયોગવાળી થવી જોઈએ. ઉપયોગશૂન્ય સમ્મૂર્ચિત ક્રિયા કરવામા તો અનંત ડાંગ વીતી ગયો.

આ વિચારવંત જીવનમાં વિચારશૂન્ય શા માટે જનવું? ઉચ્ચકોટિનું તત્ત્વચિંતાણુ ત્યજી નિમ્નસ્તરના વિચારો શા માટે કરવા?

૧૪ મે, ૧૯૭૩

દષ્ટિમાં કૃપા, વાણીમાં સુધા ।

સકલ જીવસૃષ્ટિ પર કૃપાની વૃષ્ટિ થવા દે ।
તારી દષ્ટિમાંથી નિરંતર કૃપા વરસતી રાખ. કૃપા
એટલે કરુણા, કૃપા એટલે દયા. સર્વજીવો પ્રત્યે
કરુણાનો ભાવ રાખવાનો છે, યોગ્ય હોય કે
અયોગ્ય હોય.

વાણીમાં શમરસની સુધા । એવી વાણી હોય
કે સાંભળનાર અમૃતનો રસાસ્વાદ કરે. એને અમૃત
જ લાગે

આ જે લક્ષણો યોગીકક્ષાના મુનિરાજનાં છે.
આવા મુનિજન હંમેશા વંદનીય, પૂજનીય અને
આદર્શ બને છે

આપણી સાધના-આરાધનાનાં પણ આ જે
લક્ષણિંદુ હાવાં જોઈએ

૧૬ મે, ૧૯૭૩

મર્યાદાઓનું પાલન જીવનને અનેક અકસ્મા-
તોથી બચાવી લે છે શ્રમજીવનમાં સ્વમર્યાદાઓનાં
પાલન સાથે પર-મર્યાદાઓનાં પાલનમાં પણ
જાત રહેવાનું છે.

- (૧) પૂજ્ય ગુરુમહારાજની મર્યાદા
- (૨) વડીલ મુનિવરોની મર્યાદા.
- (૩) આચાર્યાદિ પદસ્થોની મર્યાદા.
- (૪) વૃદ્ધ મુનિવરોની મર્યાદા.

આ બધાના વિનય સાથે, એમનું અપમાન,
આજ્ઞાતના કે હાસી ન થઈ જાય, તેની સંપૂર્ણ
કાળજી રાખવાની છે એમનો અવમરોચિત વિનય
કરવાનો ભૂલી જ નહીં.

જો આ મર્યાદાપાલનમાં દૃઢ બન્યો રહીશ
તો અનેક હર્ષભ સકળતાઓ તારા માટે મુલલ
બની જશે.

૧૮ મે, ૧૯૭૩

માન-અપમાનની ચિંતાથી હંમેશાં મુક્ત નેઈએ કોઈ આપણને માન આપે છે, કોઈ આપણુ અપમાન કરે છે જા'ને સમગ્રે મધ્યસ્થ રહેવા પ્રયત્ન કરજે.

સ્વ પરમ ગુરુદેવશ્રીના હ્રવનની આ વિશે-પતા હતી ક્યારે ય તેમણે માનની ઝંખના કરી ન હતી. ક્યારે ય અપમાન કરનાર પ્રત્યે દ્રેષ કર્યા ન હતો... ગૃહસ્થ હોય કે સાધુ હોય... તેઓ કહેતા હતા, ‘દરેક હ્રવ પોતપોતાની પાત્રતા મુજબ વર્તે છે!’

તેઓશ્રી અંતિમ વર્ષોમા ખૂબ સમતા-સમાધિ લાગવી શક્યા, તેનું આ જ રહસ્ય લાગે છે. આ હ્રવન સમતાભાવને કેળવનાર મહાત્માને અંત સમયે અપૂર્વ સમતા મળે-તે સ્વાભાવિક જ છે ને !

૨૦ મે, ૧૯૭૩

સ્વ

બાલધૂલીગૃહકીડા-તુલ્યાડમ્યા માતિ ધીમતામ્ ।

તમોઘનિથિભેદેન ભવચેષ્ટાડચિલ્લંવ હિ ॥ ૧૫૫॥

સમગ્ર સ સારની પ્રવૃત્તિનું દર્શન કેવું કરે છે ? વર્ષાકાળમાં બાળકો માટીનાં ઘરની રમત રમે છે ને ? બસ, એવું દર્શન સમગ્ર સ સારની પ્રવૃત્તિઓનું કરવાનું છે !

કરવાનું નથી, થઈ જ જાય ! અનાદિ મોહ-અંધકાર દૂર થતાં જ એ દર્શન થઈ જાય છે બાળકોનો ખેલ । ‘બાલધૂલી ગૃહકીડા સરખી ભવચેષ્ટા ઇડા લાસે’.. એનાથી કંઈ જ વિશેષ નહીં ! ‘યોગદષ્ટિ’ ગ્રંથમાં મહાન યોગી શ્રી હરિભદ્રસરીશ્વરજી આ દર્શન કરવાનું કહે છે. તમોઘન્યીનો ભેદ થતાં આ દર્શન થાય.. કેવી ચથાથ દષ્ટિ છે !

૨૬ મે, ૧૯૭૩

૬

કેવું જીવન ણનાવવું છે એની સ્પષ્ટ કલ્પના મનુષ્યને હોવી જોઈએ, તે મુજબ જીવન-નિર્માણનો પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ.

જીવનનિર્માણમાં કેટલીક અતિઆવશ્યક મૌલિક વાતોની ઉપેક્ષા ન કરવી જોઈએ; તેમાં મુખ્ય છે દીર્ઘદષ્ટિ અને વિવેકદષ્ટિ.

તત્કાલિક લાભ-નુકશાનનો જ વિચાર કરીને કામ નહીં કરવાનું ભવિષ્યના લાભ-નુકશાનનો પુખ્ત વિચાર કરવાની ક્ષમતા જોઈએ. આપણી વચન-કાયાની પ્રવૃત્તિનું તત્કાલીન પરિણામ અને ભવિષ્યકાલીન પરિણામ શું આવશે, એની માચી કલ્પના કરવાની ક્ષમતા પણ જોઈએ.

આની સાથે મનુષ્યનો પોતાનો પ્રાણોદય પણ જોઈએ છે.

૨૮ મે, ૧૯૭૩

ત્યારે ‘આકોશ-પરિમહ’ સહન નથી થતો, ત્યારે આપણી અમુક ઇચ્છાઓ પૂર્ણ થતી નથી, સંયમના અનુષ્ઠાનોમાં કંટાળો આવે છે, ત્યારે ગુરુમહારાજ પ્રત્યે શોષ, રીસ અને ગુસ્સો આવી જાય છે । આ કમજોરી જલતીથી જલતી દૂર કરી દેવી જોઈએ.

ક્યારેય મનમા એ બાબતો ન કરવો . એનાથી આપણા મનની શાન્તિ હણાય છે, પ્રસન્નતા નાશ પામે છે સમાધિ ઘવાય છે અને આ બધું જાય પછી શું રહે ? માટે તું તારા મનને એવી રીતે ડેળવ કે આકોશ પરિમહ સારી રીતે મટી શકાય. સંયમના અનુષ્ઠાનોમાં ક્યારેય કંટાળો ન આવે

૩૦ મે, ૧૯૭૩

અસંખ્ય નિરાશાઓ માટે એક જ હૈયાધારણ છે ...શ્રી જિનેશ્વર લગવંતના ધર્મશાસન પરની શ્રદ્ધા ! જિનોક્ત તત્ત્વો પર યથાર્થતાનો વિશ્વાસ !

હા, એ શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસમાંથી ક્યારેક સત્ત્વ પ્રગટી જાય અને અંતરના શત્રુઓ સામે યુદ્ધે ચઢી જવાય તો.. કામ થઈ જાય....

વૈષયિક સુખોનો રાગ છે અને ણાહ્ય દુઃખોનો સતત ભય સતાવે છે .. અને તેથી ધર્મપુરુષાર્થની કઠોરતા આવતી નથી; ધર્મમાર્ગનાં કબ્જો સહન કરવાને મન તત્પર થતું નથી...

પ્રભુના ધર્મશાસન પર અવિચલ શ્રદ્ધા ણની રહેા એ જ એ કરુણાનિધાનના ચરણે અંતઃકરણની પ્રાર્થના !

૧ જૂન, ૧૯૭૩

એક સંતપુરુષના જીવનની એક ઘટના વાચી... એક દિવસ એક સ્ત્રીએ લક્ષ્મીલાવથી એ સંતના ચરણે સ્પર્શ કર્યો... ને સંત ચિત્કાર કરી ઉઠ્યા... એમને વીંછીના ડાંખ જેવી વેદના થઈ આવી....ગંગાજલ જ્યારે એ ડાંખ ઉપર છાંટ્યું ત્યારે એમની વેદના શમી.

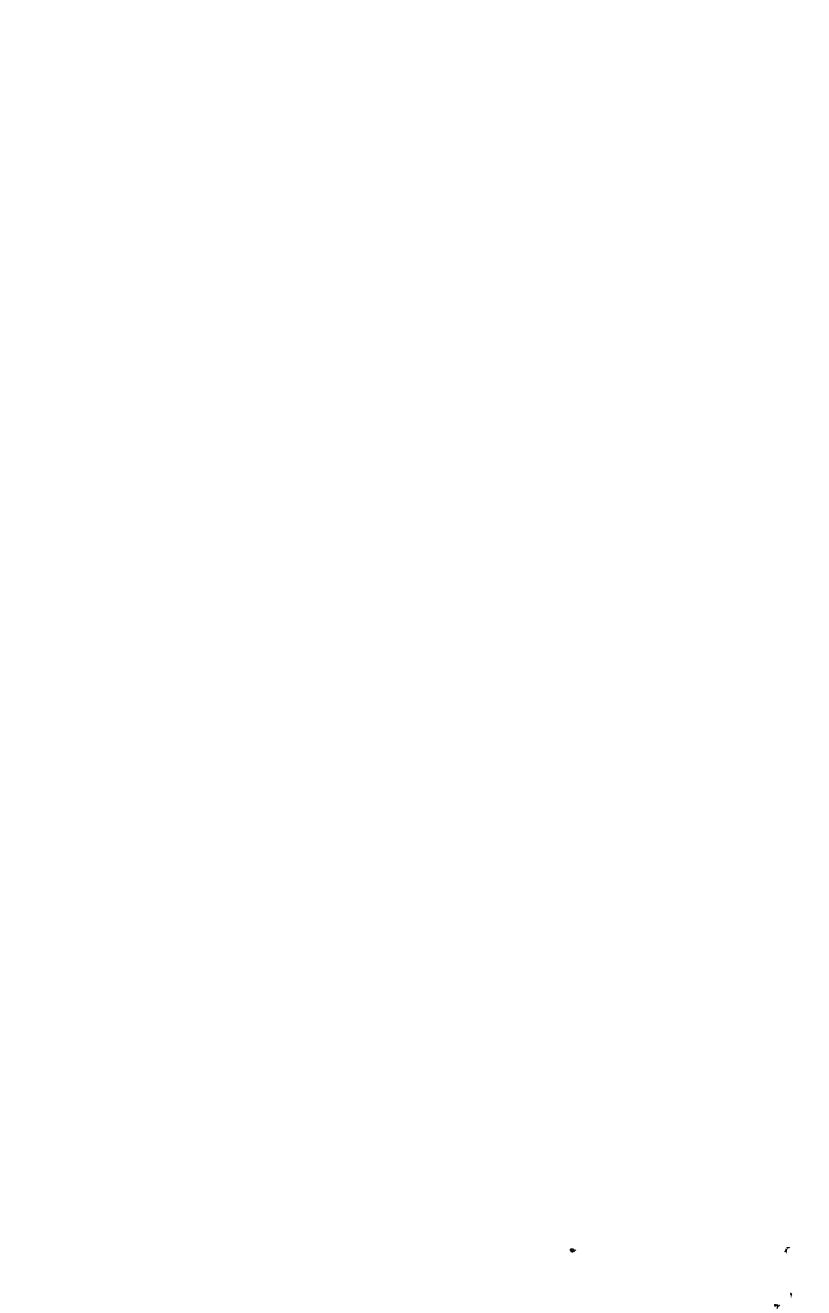
પાપો કરવાથી શરીરમાં વેદનાઓ થતી હોય તો તો ઘણા પાપ છૂટી જાય ! પરંતુ પુણ્યોદય એ થવા દેતો નથી

એ જ સર્વ જોઈએ છે, એ જ પરાક્રમ જોઈએ છે....કે પાપોથી મળતાં મુખો સામે દષ્ટિ પણ ન જાય !

પાપોથી મળતા મુખો વિના પ્રમન્નતાપૂર્ણ જીવન જીવવાની ઈચ્છા છે એ ઈચ્છા ક્યારે પૂર્ણ થશે ?

૩ જુન, ૧૯૭૩

તેજસ્વી વ્યક્તિત્વ બીજાઓને આંત્ર નાંખે છે, પરંતુ આકર્ષી શકતું નથી, પ્રશાંત વ્યક્તિત્વ જીવોને આકર્ષે છે જીવો એ વ્યક્તિત્વ તરફ આંખો સ્થિર કરી શકે છે .. એની પાસે બેસી શકે છે અને મનના સંતાપ મિટાવી શકે છે.

પ્રશાંત વ્યક્તિત્વનું સર્જન કર. તેનાથી તું સ્વયં અદ્ભુત શાન્તિ અનુભવીશ અને તારી પાસે આવનારા અમૃતતત્ત્વ પ્રાપ્ત કરી શકશે.

શબ્દપુનમના ચંદ્રના પ્રકાશમાં જેમ લાખો મનુષ્યો પરમ આહ્લાદ અનુભવે છે તેમ તારા જ્ઞાનપ્રકાશમાં કરોડો મનુષ્યો અંતઃ ચેતના સાથે યથેચ્છ કીડા કરી પરમ આહ્લાદ અનુભવશે !

૫ જુન, ૧૯૭૩

૭૪ : સંયમ રંગ લાગ્યો

સૌજન્યશીલ વ્યક્તિત્વ કેટલું મનમોહક વ્યક્તિત્વ હોય છે । મને આવું વ્યક્તિત્વ ખૂબ જ પ્રિય લાગે છે । મને શું, સહુ સહુદય મનુષ્યોને આવું વ્યક્તિત્વ આકર્ષતું હોય છે ।

પ્રિય મુનિ, હું તને કહું એક વાત ? હું જેમના પ્રત્યે આકર્ષાયો છું, તેઓમાં મેં સવિશેષ સૌજન્ય જોયું છે સૌજન્યમાં હોય છે નિર્દોષ સરલતા. વિનમ્રતા અને પ્રેમાળતા । સૌજન્યશીલ મનુષ્યના મુખ ઉપર હંમેશા ક્ષિપ્ત ફરકતું રહે છે.

સૌજન્યની સાથે દાક્ષિણ્ય લગે છે, ત્યારે તે એ મનુષ્ય હૃદય-લાગોનો પ્રાણીયારો બની જાય છે, એના જીવનમાં પ્રસન્નતા ફેલાઈ જાય છે. તેનું વ્યક્તિત્વ મહાગદાર બની જાય છે.

૭ જુન, ૧૯૯૩

માનસિક વિકલ્પો જ્યારે મનની પ્રસન્નતાને આગ ચાપે છે, કોમળતાના પુષ્પોને કચડી નાખે છે, જ્ઞાનના દીપકને ઝાંખો કરી દે છે ત્યારે તું શું કરીશ ?

મારો અનુભવ તને કહું ? એ વળતે વાર વાર શ્રી 'પંચસૂત્ર'ના પ્રથમ સૂત્રનો સ્વાધ્યાય કરવો. કર્યા જ કરવો ! અને શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ ભગવંતના જોળે મસ્તક મૂકી દેવુ આંખો ઘંધ કરીને ભાવનાથી એ પ્યારા પ્રભુજી પામે પહોંચી જવું.

હૈ પ્રિય મુનિ ! આ અદ્ભુત સહારો છે. મને એના અનેક મુખદ અનુભવ છે.. હવનમાં જો આ સહારો ન મળ્યો હોત તો....હું તને ન મળ્યો હોત .હું હોત જ નહીં.

૯ જૂન, ૧૯૬૩

જેમ વિદ્વાનોએ કયું • ‘ઉપદેશો હી મૂર્ખાના પ્રકોપાય જ વતે’ તેમ હું તને કહું છું કે જેઓ પાતાને સમજદાર માનતા હોય, બુદ્ધિમાન માનતા હોય, તેમને ઉપદેશ આપવા જઈશ તો તેનાથી તેમને આનંદ નહીં થાય, રોષ થશે.

સત્ય સહુને ગમે, એવો નિયમ નથી ક્યારેક આપણને જે સત્ય લાગે તે બીજાઓને સત્ય ન પણ લાગે.

બુદ્ધિમાનને બહુ ઉપદેશ ન આપવો. એને તો ઈશારો જ થસ હોય છે. વિનમ્ર બુદ્ધિમાન જ ઉપદેશ સાંભળી શકે છે. સાંભળીને પ્રસન્નતા અનુભવી શકે છે.

ઉપદેશ આપવામાં ને ઉપદેશ સાંભળવામાં વિનમ્ર બુદ્ધિમતા ઐક્ય માધ્યમ છે.

૧૧ જુન, ૧૯૭૩

જેમ વિઠાનોએ ક્યું ‘અપદેશો હી મર્નાણા પ્રહોપાય જયત’ તેમ હું તને કહું છું કે જેઓ પોતાને સમજદાર માનતા હોય, બુદ્ધિમાન માનતા હોય, તેમને ઉપદેશ આપવા જઈશ તો તેનાથી તેમને આનંદ નહીં થાય, રોષ થશે

મત્ય મહુને ગમે, એવો નિયમ નથી ક્યારેક આપણને જે મત્ય લાગે તે બીજાઓને મત્ય ન પાળુ લાગે

બુદ્ધિમાનને જાતું ઉપદેશ ન આપવો એને તો ઇશારો જ બમ હોય છે વિનમ્ર બુદ્ધિમાન જ ઉપદેશ માંગણી શકે છે માંગણીને પ્રત્યક્ષતા અનુભવી શકે છે.

ઉપદેશ આપવામાં ને ઉપદેશ માંગવામાં વિનમ્ર બુદ્ધિમાન ત્રેહ માધ્યમ છે.

૧૧ જુન, ૧૯૭૩

જેમ વિદ્વાનોએ કયું : ‘સ્પર્શો હી મર્ગાણા પ્રહોપાય જયંતે’ તેમ હું તને કહું છું કે જેઓ પાતાને સમજદાર માનતા હોય, બુદ્ધિમાન માનતા હોય, તેમને ઉપદેશ આપવા જઈશ તો તેનાથી તેમને આનંદ નહીં થાય, રોષ થશે.

મત્ત્ય માટુને ગમે, એવો નિયમ નથી ક્યારેક આપાતુને જે સત્ય લાગે તે બીજાઓને મત્ત્ય ન પાતુ લાગે

બુદ્ધિમાનને બાટુ ઉપદેશ ન આપવો એને તો ઇંગારો જ બમ પાય છે વિનમ્ર બુદ્ધિમાન જ ઉપદેશ સાંભળી શકે છે. સાંભળીને પ્રમદતા અનુભવી શકે છે.

ઉપદેશ આપવામાં ને ઉપદેશ સાંભળવામાં વિનમ્ર બુદ્ધિમાન ત્રેલ માધ્યમ છે.

૧૧ જુન, ૧૯૭૩

હું જ સહન કરવું એ શ્રેષ્ઠ તપશ્ચર્યા છે.

મુક્ત મને હું જ સહન કરવાની તૈયારી રાખવાની છે.

શારીરિક અને માનસિક હુ.ખો આપણા જીવનમાં સ્વાભાવિક છે .. એને સમતાભાવે સહન કરવાની તપશ્ચર્યા કરવાની છે !

મુનિ ! હામ હારવાની નથી. સત્ત્વ વિક્રમાવવાનું છે

‘મર્વ મત્ત્વે પ્રતિષ્ઠિતમ્’ જેનામાં મત્ત્વ છે તે મર્વ મિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી શકે છે.

પ્રિયમુનિ ! દિન-રાત જીવનપર્યંત આણું તપસ્વી જીવન જીવવાનું છે, ને તેમાંથી આનંદ મેળવવાનો છે હું જ પછીનું મુખ કેવું અદ્ભુત પામ્યું છે !

૧૩ જૂન, ૧૯૭૩

મનમા ક્યારે ય કોઈ વાતે ઓછું ન લાવીશ.
શા માટે ઓછું લાવવાનું ? ‘પૂર્ણોડસ્મિ’ હું પૂર્ણ
છું ! પૂર્ણતાનો વિચાર અપૂર્ણતાની દીનતાનો
નાશ કરી દેશે.

દ્રવ્યાસ્તિક નયથી આત્માનું ચિત્તન કરવાની
ટેવ પાડવાની છે દ્રવ્યાસ્તિક નય આત્માની
પૂર્ણતા તરફ દ્રષ્ટિ જોડે છે. આત્માના શુદ્ધ, ખુદ્ધ,
મુક્ત પ્રદેશમા વિચરણ કરાવે છે.

થોડી ઘણો આ રીતે બાહ્ય દુનિયાથી .
બાહ્ય દુનિયાના ઠન્ઠાંથી મુક્ત બનવું જરૂરી છે.
બાહ્ય વિશ્વનો સંપર્ક થોડી ઘણો માટે નોડી
નાખી આત્માની અગમ-અગોચર સૃષ્ટિમા આદ્યો
ત્ત ! અપૂર્વ આનંદ અનુભવીશ.

૧૪ જૂન. ૧૯૭૩

તારુ મન સદૈવ પ્રસન્ન રહે એમ હું ચાહું છું એ માટે હું જાગૃત પણ રહું છું. તારા મનની પ્રસન્નતાને ધક્કો લાગે તેવો કોઈ પ્રસંગ ન બને, તેની હું કાળજી રાખું છું એટલા માટે કે તારી પ્રસન્નતા બની રહે અને તારો વિકાસ ચાલુ રહે. તારું સ્વાસ્થ્ય સારું રહે. તારું અધ્યયન સારું થાય. હે વત્સ! તું મને સમજવા પ્રયત્ન કર. તારા હિતની, તારા સુખની સતત ચિંતા કરતા મને તારે સમજવો પડશે. સમજીશ તો તું સદૈવ પ્રસન્ન રહીશ.

“દુર્લભ મનઃસ્થિતિરજ્ઞાનમ”। પોતાના ચિત્તની પ્રસન્નતા જેવું દુનિયામાં બીજું કંઈ દુર્લભ નથી.

૨૨ જૂન, ૧૯૭૩

ખેચેની ત્યજી દે. નિરાશા ફેંકી દે નવા
આનંદ અને ઉલ્લાસ સાથે જીવનના પગથારે
જીભેલો તને લેવા ઇચ્છું છું પરંતુ મારી ઇચ્છાનું
શું થાયે ? મારી ભાવનાનું શું વળન ? લેઈએ
તારી પ્રબલ ઇચ્છા ! પ્રબલ ઇચ્છાશક્તિથી જો તું
તારા મનને બદલી દે તો ?

‘લવિવ્યતા’ના સિદ્ધાંત પર લવિધ્યની ઘણી
ચિંતાઓ ત્યજી દેવી. લવિધ્યના વિચારો..
દૃષ્ટનાઓ . ચિંતાઓ કરવાની જરૂર જ નથી
‘જેવી લવિતવ્યતા હશે તે પ્રમાણે જ બનવાનું
છે.’ આ રીતે ‘લવિતવ્યતા’ના સ્ફુટારે લવિધ્યથી
નિશ્ચિત બની. વર્તમાનને પ્રવેશ બનાવી દે !
‘જ્ઞાનં ન તો ચ્વ’ ભૂતકાળની દુઃખદ ઘટનાઓને નો
ભૂમિના ઊંડાણમાં જ દફનાવી દેવાની

૨૨ જૂન, ૧૯૬૩

卐

માનવનું જીવન એક સંઘામ છે ! એક વ્યાપક સંઘામ છે મચ્છામમા હાર ને જીત આવ્યા જ કરે છે. કોઈ પ્રસંગે હાર તો કોઈ પ્રસંગે જીત ! હારમા હિમત ન હારવી અને જીતમાં મદ ન કરવો—એ મચ્છામ ગણિત છે

માધકજીવનમા પણ આંતર-ગાદ્ય મંધર્થો વ્યાજ્યા જ કરે છે તે મધર્થોમા સમાધાન શોધવા નિરંતર પ્રયત્નગીલ ગણેલું જોઈએ હરેક મંધર્થમા સમાધાન કરવાની વૃત્તિ અને કલા આપણી પાસે હોવા જ જોઈએ

‘મનાયમ મનો મિત્રમ’ આપણા મનનું સમાધાન કરી જાનમનતા પ્રાપ્ત કરવાની છે. મધર્થમાં મુધવાયેલું મન જાનમન ગની શકતું નથી; તેથી જ જાનમન અનુભવી શકતો નથી

૨૩ જૂન, ૧૯૭૩

સ્વ

તું પૂજનીય સ્મરણીય એવી મહાન વિભૂ-
તિઓના જીવન લે ! એમના જીવન આતર-જાહ્ય
હુએ. યાતનાઓ અને ત્રાસથી ભરેલાં હતા !
પરિસ્થિતિઓ અને સંયોગો પ્રતિજ્ઞ હતા....
એમા એમની પ્રતિભા ઉપસી હતી.

એ વિભૂતિઓએ એ પ્રતિજ્ઞતાઓમા ધૈર્ય,
મમતા અને શૌર્યનો વિશ્વને પરિચય કરાવ્યો
હતા. આનંદપૂર્વક હુએ સહન કરવાની અપૂર્વ-
શક્તિ એમણે પ્રાપ્ત કરી હતી તેઓ કરોડો.
લાખો, હજારો અને એકરો વર્ષોથી માનવજાતિ
ઉપર છવાઈ ગયેલા છે

આંતર-જાહ્ય હુએ સહન કરવાની શક્તિ
પ્રગટાવ્યા વિના નહીં ત્રાકે તે શક્તિ પરમાત્મ
ભક્તિમાંથી પ્રગટ થયે !

૨૪ જુન. ૧૯૬૩

સખત પરિશ્રમ અને સતત કાર્યશીલતા એ મુખ-શાન્તિનો રચનાત્મક માર્ગ છે. એવા સત્કાર્યમાં મન અને ઇન્દ્રિયોને લેડી દે દે વિકલ્પ અને વિકાર પામે જ ન આવી શકે. હુમ્મ અને અશાન્તિ વિકલ્પ અને વિકારોમાંથી જન્મે છે એની મામે મુરક્ષાની દિવાલ બાધી દેવા માટે સતત કાર્યશીલ બન્યા રહેવું જોઈએ એ કાર્ય છે નૂતન જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનું, પ્રાપ્ત કરેલા જ્ઞાનને યાદ રાખવાનું અને અભિનવ સાહિત્યનું મર્જન કરવાનું. આપણા ઊવનનું આ મુખ્ય કાર્ય બનાવવાનું છે કામ કરે જ જવાનું છે .. શાકયા વિના, કંટાળ્યા વિના !

આપણે જ્ઞાનદીપક પ્રગટાવીને, બીન્દઓના દૃષ્ટમા જ્ઞાનના દીપક પ્રગટાવવાનું આપણું ‘મીશન’ છે ।

૨૫ જૂન, ૧૯૭૩

કેટલીક વખત આપણો સ્વભાવદોષ જ આપણને અશાન્તિ તરફ લઈ જતો હોય છે. ખીજા મનુષ્યો સાથેના વ્યવહારમાં આપણો સ્વભાવ મુખ્ય ભાગ ભજવે છે

સ્વભાવમાં મૃદુતા, નિખાલસતા અને વિનમ્રતા ભળે છે ત્યારે મનુષ્યનું વ્યક્તિત્વ મોહક બની જાય છે. મુખ પર ક્ષિપ્ત અને વાણીમાં મીઠાશ-ખીજાઓ પર કામચૂં કરી દે છે.

ભલેને આપણો નિંદક આપણી પાસે આવે, આપણુ અહિંત કરનાર આપણી પાસે આવે, એની સાથે પણ જો આપણે પ્રસન્ન મુખે અને મીઠી જણાને વાત કરીશું તો એનો દોષ યોરો તો યોગળી જવાનો જ !

સ્વભાવની સૌરભ પ્રસરવા દો.

૨૬ જૂન, ૧૯૬૩

સ્વપ્ન જેવો આ સંસાર છે ને સ્વપ્ન જેવું આ જીવન છે ! સ્વપ્ન ચાલી રહ્યું છે ! બીજું કંઈ જ વિશેષ નથી.... જેમ જેમ સંસારના ભાવોનું ચિંતન કરતો જાઉં છું તેમ તેમ ઉદાસીન ભાવ વધતો જાય છે....ને નિવૃત્તિમય જીવન તરફનો ઢાળ જાનતો જાય છે.

અંબંધો બંધનરૂપ ભાસે છે. ..નિર્બંધન . આધનામય જીવન તરફ આકર્ષાયું છે..

વન્ધ ! તને શું કહું ? અનંત આકાશમાં ઉડતા પક્ષીઓને જોઈને મને પણ થાય છે કે અનંત જ્ઞાનાકાશમાં ઉડતો રહું ! ‘પદ્માપકાર’ ક્યારેક મિશ્રા ભામે છે . સ્વોપકારમાં પોવાઈ જવું જ અન્ય ક્ષામે છે..

૨૭ જૂન, ૧૯૭૩

આંતરનિરીક્ષણ વિચરાતુ જાય છે. આંતર-નિરીક્ષણ રાજ કરતા રહેવું જોઈએ આપણી ત્રુટીઓનું આપણને તો ભાન હોવું જ જોઈએ જ્યાંમુઘી આપણી ત્રુટી આપણને નહીં સમજાય ત્યાંમુઘી એ ત્રુટી મુઘરી શકતી નથી

આંતરનિરીક્ષણમાં જેવી રીતે સ્વ-દોષ જોવાના હોય છે તેમ આંતર-સમૃદ્ધિ પણ જોવાની હોય છે. જો એ અનંત સમૃદ્ધિ તરફ દૃષ્ટિ આવી જાય તો બાહ્ય સમૃદ્ધિના આકર્ષણ મરી જાય ।
“અન્તર્યામિત્તમ્ સર્વઃ સમૃદ્ધયઃ” ।

પ્રિય મુનિ ! આંતર-યાત્રાનો આ આનંદ તુ જ્યારે અનુભવીશ . તું પોકારી ઉઠીશ ‘મને જે એ આનંદના ઉદ્ધિમાં જ તરવા દો ।’

૨૯ જૂન, ૧૯૭૩

卐

તોફાન આવે છે ને જાય છે. તોફાન સ્થાયી હોતું નથી. તોફાન પછી શાન્તિ આવે છે. એવી રીતે દુઃખ આવે છે ને જાય છે. દુઃખ પછી મુખ આવે છે. દુઃખમાં અમના આ વિચારથી રાખી શકાય, “મુખ આવવાનું જ છે.”

અથવા એમ વિચારવાનું, “આ જીવન મુખ ભોગવવા માટે છે જ નહીં. દુઃખો સહવાધી જ કર્મક્ષય થાય છે.”

એમ માનીને જ જીવન જીવવાનું છે કે “દુઃખો વિનાનું જીવન સંભવિત જ નથી.”

જરાય અકળાયા વિના દુઃખ સહી લેવાની તૈયારી રાખવાની છે.. એ જ જીવન જીતી જગતની ચાવી છે.

૩૦ જૂન, ૧૯૯૩

卐

‘વ્યવહારકુશળતા’ જીવનનું અનિવાર્ય અંગ છે. બોલવામાં, કાર્ય કરવામાં, સંપર્કમાં વ્યવહારકુશળતા હોય તો જીવન અનેક અનર્થોથી ખચી જાય છે “હું” આ પ્રમાણે બોલીશ તો એના શા પ્રત્યાઘાતો પડશે ? ” “હું” આ કામ કરીશ તો એનું શું પરિણામ આવશે ? ” “હું” આ સંપર્ક કરીશ તો એનાથી શો લાભ થશે ? ” આ વિચાર સૂક્ષ્મબુદ્ધિથી કરવો જોઈએ ભાવાવેશમાં તાબુઘર્ષને, દીર્ઘદષ્ટિ વિના જીવન જીવનાર મનુષ્ય આપત્તિનો ભોગ બને છે.

વ્યવહારકુશળતામાં સફળતા રહેલી છે. તે માટે જોઈએ ગંભીરતા, ઠરેલપણ અને સમયને ઝોળખવાની આવડત.

સંયોગ અને પરિસ્થિતિ ઝોળખીને જીવનની પદ્ધતિમાં પરિવર્તન કરવાની તૈયારી જોઈએ.

૧ જુલાઈ, ૧૯૭૩

卐

હું એ સમજું છું કે ક્યારેક તને હું
અપ્રિય લાગું છું . પરંતુ એ સ્વાભાવિક છે !
ક્યારે ય કોઈ સર્વદા પ્રિય લાગતું નથી ! પછી
હું કેવી રીતે તને સર્વદા પ્રિય લાગું ? એનો
મને અદ્વિતોસ નથી .

પરંતુ એક અપવાદ છે. ક્યારે ય પરમાત્મા
આપણને અપ્રિય ન લાગવા લેઈએ. હવનની
એકાદ ક્ષણે પણ અપ્રિય ન લાગવા લેઈએ....
એમની સાથે અખંડ પ્રીતિ-સંબંધ જાંધાયેલો
રહે તો હવન હતી ગયા.

પરમાત્મસ્વરૂપનું આકર્ષણ, એની પ્રાપ્તિની
તીવ્ર અભિલાષા એ પ્રીતિને આવૃત્તિ બનાવી દેશે.

૨ જુલાઈ. ૧૯૭૩

卐

હું કોઈનું ય હું ખ નોઈ શકતો નથી,
અર્થાત્ મારાથી ખીજા હોયોનું હું ખ નોયું જનું
નથી માટે હૃદય ડ્રવી જાય છે ભલા, તોપણી
તારું હું ખ તો મારાથી કેમ જ નોયું જાય ?
તારા હું ખને નોઈ માટે મન હું ખ અનુભવે છે.

તારું હું ખ કર કરવા હું આહુ છું, પરંતુ
હું તે કર કરી શકતો નથી, એ મારી વિવશતા છે.

હું જાણુ છું કે હું ખ મહન કરવાના હવર
ઉપદેશ કરતા એકાદ હું ખ પાણુ કર કરું, તે
વધુ માટે છે પરંતુ ખીજાના હું ખે હું ખી થવા
નિવાય ખીજા કોઈ ઉપાય નથી હું ખ કર કરવા
માટે તો વિચિત્ર શકિત નોઈએ, એ માગમા
કયા છે ?

૩ જુલાઈ, ૧૯૭૩

કાલે જે નહોતું ગમતું તે આજે ગમે છે ।
કાલે જે ગમતું હતું આજે નથી ગમતું । મનની
આ વિચિત્ર સ્થિતિ છે । પદાર્થ તો એના એ જ
છે । માત્ર મનની કલ્પનાઓ બદલાયા કરે છે
ગમવા ન ગમવાના વિષયકમાથી છૂટકારો
મેળવવાનો છે. મધ્યસ્થભાવ કેળવવાનો છે । જડ
અને ચેતન પદાર્થો પ્રત્યે મધ્યસ્થદષ્ટિ જેમ જેમ
ખીલતી જશે તેમ તેમ આત્માની નિર્મળતા
વધતી જશે. જ્ઞાનદષ્ટિ વિકસતી જશે

ગમવા ન ગમવાની વૃત્તિઓ પાછળ મનની
અમૂલ્ય શક્તિઓ ન ખર્ચાઈ જવી જોઈએ

૪ જુલાઈ, ૧૯૭૩

સંયમ રંગ લાગ્યો : ૧૦૨

કેટલાક સત્ય એવાં હોય છે કે જે બીજાને
ઉપદેશથી નથી સમજતી શકતા—એ તો સચોટો,
જવાબદારીઓ અને અકલ્પિત ઘટનાઓ જ
સમજાવતી હોય છે, તે પણ સત્યને તારવવાની
મનુષ્યમા ક્ષમતા હોય તો ।

એક મનુષ્યને જે માચી અને મારી વાત
લાગતી હોય છે, તે વાત તે બીજાને પણ માચી
ને મારી જ લાગે, તેવો આશય મેવતો હોય છે
પરંતુ તેથી મિવાય માનસિક અશાન્તિ, કંઈ જ
પ્રાપ્ત થતું નથી

આપણી માચી કે ખોટી વાત બીજા માણુમ
ત્યાં જ સ્વીકારે છે જ્યાં આપણું એવું પુણ્ય-
કર્મ ઉદયમા હોય

૫ જુલાઈ, ૧૯૭૩

“દુર્લભ ક્ષણ સ્વચિત્તરત્નમ્ ।”

આપણા પોતાના મનને પ્રસન્ન કરવું એ જ એક વાત મહત્ત્વની છે. દુનિયાના માણસોને ખૂશ કરવા સરળ છે. આપણા મનને ખૂશ કરવું મુશ્કેલ છે. ને એ મુશ્કેલ કાર્ય જ આપણે કરવાનું છે. મનનું સાત્ત્વિક રત્ન કરવા માટે હંમેશા પ્રયત્ન કર, ભલે પછી તપશ્ચર્યાથી કરે કે જ્ઞાન-ધ્યાનથી કરે અધ્યયનથી કરે, કે આયાયનથી કરે, દ્રાવણથી કરે કે દ્રાવણથી કરે! આયાત્મચર્યા મન ખૂશ થવા માટેનું -ગમ, ઉપન હતી ગયા ।

૬ જુલાઈ, ૧૯૬૩

卐

મનને શોક-મતાપ અને ગ્લાનિ ઉપબલે
એવો અશુભ ભૂતકાળ ક્યારેય યાદ ન કરીશ .
અને યાદ આવી ત્ય તો ‘કર્મના વિપાક’નો
વિચાર કરી, શોક-મતાપને વૈરાગ્ય-ભાવનામાં
બદલી નાખવો .. પરંતુ ભૂતકાળની ભૂતાવળને
વળગવા દેવી નહીં .

મનને આનંદથી ભરી દે તેવી, મહાપુરુષોની
સ્મૃતિ . એમના પરાક્રમભર્યાં જીવનોની સ્મૃતિ
જો માટે ન કરવી ? આતર-ઉત્સાહ અને ઉન્નતિ
માટેનો અનગનાટ હંમેશા જાન્યો રહે !

૭ જુલાઈ, ૧૯૭૩

‘ક્યારેક પછી ઉડી જશે! અને માળાને લોકો સળગાવી દેશે પછી કોઈ અભયપ્રદેશમાં જઈ નવો માળો બાંધવાનું ચાલુ કરશે. જનમ-જનમની આ ઘટમાળ. કેવી છે આ ઇન્દ્રજાલ!...’

પ્રજા વિચારો આવે છે... આવા વિચારોથી મન અગમ-અગોચર ભૂમિ પર પહોંચી જાય છે પરંતુ પાછું ઇન્દ્રજાલમાં...

હા, આવા વારંવારના વિચારો જીવન પર આક્રમ્ય પ્રકારના પ્રભાવો પાડે છે... જીવન હળવું અને ગરમ બની જાય છે.

૯ જુલાઈ, ૧૯૭૩

બહારની દુનિયામાંથી બહાર નીકળીને થોડા સમય માટે ભીતરની આધ્યાત્મિક દુનિયામાં ખોવાઈ જવાની ટેવ પાડવી જ જોઈએ ભીતરમાં ખોવાઈ જઈને આનંદ મેળવના આવડી ગયો.... એટલે નિશ્ચિત! બહારના દુનિયામાં તો આનંદ પુણ્યાધીન છે. પુણ્ય સાપેક્ષ સુખ છે ભીતરની દુનિયા તો જે આનંદ મળે છે તે પુણ્યથી નહીં પરંતુ સ્વાધીન આત્માનો આનંદ મળે છે

આનંદધનુ વગેરે યોગીઓના પદો આમાં પણ દ્રષ્ટાગી બને છે ભીતરના જે બાઈ ગણેલાં જોનાં જે આનંદ અભિવ્યક્ત કરે છે તે અનંત આનંદો :

૧૦ જુલાઈ, ૧૯૬૩

૧૧૦ : સંયમ રંગ લાગ્યો

દષ્ટિ દીર્ઘ લેઈએ અને સૂક્ષ્મ લેઈએ.
 દીર્ઘદષ્ટિથી ભવિષ્યનો. દીર્ઘ ભવિષ્યનો
 ગંભીર વિચાર કરવાનો અને સૂક્ષ્મદષ્ટિથી મચોટ
 અનુમાન કરીને નિર્ણય કરવાનો. તાત્કાલિક માફ
 ને મીઠું લાગતું કામ ભવિષ્યમાં નરમું ને કડવું
 પરિણામ તો ગાંધી લાવે ને? તેમ તાત્કાલિક
 નરમું ને કડવું લાગતું કામ ભવિષ્યમાં માફ ને
 મીઠું પરિણામ લાવી શકે એમ છે કે કેમ ?
 સૂક્ષ્મબુદ્ધિથી આનો નિર્ણય કરી શકાય તેવી
 દીર્ઘ અને સૂક્ષ્મબુદ્ધિ માટે ભગવતશાસ્ત્ર અને
 ગુરુમંત્રપાંખ અમોઘ ઉપાય છે

૧૩ જુલાઈ, ૧૯૭૩

૫

હસતા મુખે સહન કરવું જ રહ્યું! એ
ચોક્કસ માનીને જ ચાલવાનું છે કે જેમની સાથે
રહેવાનું છે, ઉવવાનું છે-એમના તરફથી મહન
કરવું જ પડશે. શું આપણા તરફથી તેઓ સહન
નથી કરતા? જેમ તેઓ આપણને સારી લે છે,
તેમ આપણે એમને સારી જ લેવાના.

આ વિશ્વ પર કયાય એવું ઉવન નથી કે
જ્યાં એક-બીજાનું મહન કયાં પિના ઉવન ઉવી
સાધાતું હોય! આ મત્યને મહર્ષિ :વીકારીને આ
સ્વાતને વ્યાવહારિક :વધે આપણે જરૂરી છે

૧૪ જુલાઈ, ૧૯૬૩

બીજો પ્રકાર ચિતનનો આ છે -

સમગ્ર ૧૪ ગજલોકમાં જોડલા પુદ્ગલો (જડ પદાર્થો) છે, તે તમામ પુદ્ગલોને આપણા જીવે જુદા જુદા રૂપે અહળ કરેલા છે અને ભોગવેલાં છે. વિશ્વમા એવું એક પણ જડ દ્રવ્ય નથી કે જેને આપણા જીવે અહળ કર્યું ન હોય.

આ વિચાર જીવાત્માને જડ પદાર્થોના આકર્ષણમાથી મુક્ત કરે છે જડપદાર્થોના પ્રલોભનોથી જીવ મુક્ત થયા એટલે વિપુલ કર્મબંધના પાપથી બચી ગયો.

ગાંઠ કર્મબંધથી બચી જવાનો પુરુષાર્થ પણ જે જીવનમા થઈ જાય, તે જીવન સફળ થઈ ગયું.

૨૧ જુલાઈ, ૧૯૭૩

જુદિ ઉપર જાનના પ્રભાવ હોવા બેઠકો
 “હું” આમ માનુ “હું” મારી જુદિ આમ હું
 છે “આ રીતે દોઈ નિર્ણય ન કરીશ ‘જાની
 પુરુષો મુ કહે છે? શાસ્ત્રકારો મું કહે છે?”
 એ બેઠવાનુ, માનો કે આપણી જુદિની જાની-
 પુરુષોના વચન જુદાં પડતા હોય તો ત્યા જાનના
 ચરણે જુદિ નતમન્તક બની જવી બેઠકો

જાન ઉપર જુદિ ઉપરવટ ન થવી બેઠકો.
 જાની મહાપુરુષોની આવેલના કપાને ચ જુદિ
 ન કહે તેની પણ તરેલાની માગવી બેઠકો

જુદિ માર્ગનગરી બના ગદા પછી-એ જ
 જાન છે ।

== જુલાઈ, ૧૯૬૩

૧૨૦ : સંયમ રંગ લાગ્યો

જે પ્રસંગ કે જે વ્યક્તિ આપણા પ્રબળ ગમમાં કે દેવમાં નિમિત્ત બનતી હોય, તે પ્રસંગ કે તે વ્યક્તિના વિષયમાં આપણે એવું ચિંતન કરી ગળવું જોઈએ કે જે ચિંતન આપણને તીવ્ર ગમદેવમાંથી બચાવી લે.

ચિત્તની શાન્તિ અને પ્રમદ્ભવતા જાળવવા માટે અમુક પ્રકારનું આક્રમ્ય ચિંતન જોઈએ એ ચિંતનના માર્ગે માનસિક અશાન્તિ, કલેશ અને અતાપથી મુક્તિ મેળવી શકાય.

એ જ ચિંતન ચિંતન છે કે જેના માર્ગે મનની પ્રમદ્ભવતા જાળવી શકાય.

૨૩ જુલાઈ, ૧૯૭૩

“બધુ આપણી ઈન્દ્રિયા મુદ્રણ જ બનવું
જોઈએ” આ આશરે ત્યજી દે આ અંગારમાં
બધુ એના કંઠે જ ચાલ્યા કંઈ છે, પાછી આપણે
વલોપાત આ માટે કરવો ?

ન સાર-સ્વપ્નનું ચિંતન પણ કંઈ જોઈએ
લેમ લેમ જો ચિંતન પડે ત્યજી બનવું જોઈએ તેમ
તેમ વિશ્વદર્શનમાં માર્ય-પ્રભાવ આવેના જોઈએ
મન પરમાન્મયાનમાં અને પરમમાર્ગધર્મમાં
લીન બનવું જોઈએ આનંદ અને પ્રવૃત્તિનું
તેમના મન મન બનેલા જોઈએ

આ વિશિષ્ટતા આપણે જાણીએ છીએ
નિરંતર વાદના રૂપે જોઈએ

પરંતુ આપણે જાણીએ છીએ કે આનંદ
જનક છે

૨૨ જુલાઈ ૧૯૬૬

૫

બીજા જીવો અને પરપદાર્થો-જાંને તરફ એવી દૃષ્ટિ કેળવવાની છે કે જેના આધારે મૈત્ર્યાદિલાવનાઓ આજ ઠરે. મત્રી-પ્રમોદ-કરુણા અને માધ્યસ્થ્યલાવનાઓને જીવંત રાખવાની છે, કારણકે એ લાવનાઓના સહારે આપણા ચિત્તની પ્રમન્નતા અખંડ રહે છે

જાણી નુકસાન મોટી વાત નથી જાણી નુકસાનથી ગભરાઈને આતરિક નુકસાન ન કરવા જોઈએ.

જો આ દૃષ્ટિને કેળવીશ તો જીવનમાં કષ્ટાદિય નિષ્કળતાના, નિગજાનાં આંત્રુ વદાવવા નાહી પડે, એટલું જ નહીં, પરંતુ લાખો મનુષ્યોના હિતનો વિચાર કરી શકીશ અને માત્રું માર્ગદર્શન આપી શકીશ

૨૫ જુલાઈ, ૧૯૭૩

હાદિ'ક અવ્યવહાર અને માર્ગરોજી ઉપનની
મરુતતાના આપાન છે. એના માટે આપણે આપણા
મન પર અને મિત્રતા પર કાળુ ભેઈએ.

જ્યાં જામેથી દુર્ગવતાર પ્રાય કે અસાધ્ય
થાય ત્યાં મન ધુધવાઈ જાય ન જાઈએ. મન
દરિદ્રતા બનતું ન જાઈએ

અટપત અને અટપત માણે માટે આ વાત
નથી પણ પ્રભાવ ત અને વિદેષી મુનિ માટે આ
વાત છે

તેને પોતાના અનિષ્ટને સ્વચ્છ બનાવતું
તેને નાશરોગ માટે આ વાત છે

તેને પોતાના મન તેને પોતાના મન
તેને પોતાના મન તેને પોતાના મન

૨૨ માર્ચ ૧૯૬૩

૧૨૪ : સંયમ રંગ લાગ્યો

પરમાત્માના ધર્મશાસનને સમજવાનો પ્રયત્ન કરતા રહેવું જોઈએ. ધર્મશાસનનાં તત્ત્વોની આપણા મનમાં રમણતા થઈ જવી જોઈએ.

જો રમણતા, ભરપુર સામાજિક ધર્મી ગણેલા જીવનમાં સંભવ નથી....સમાજ હંમેશાં દોષોથી ભરપૂર જ રહેવાનો દોષયુક્ત જીવોના સંપર્કમાં તત્ત્વરમણતા ટકવી અસંભવ છે. ચિત્તમાં તે તે દોષોના અને ગુણોના વિચારો આવ્યા કરતા હોય, ત્યાં તત્ત્વરમણતા કેવી રીતે મળવે ?

જ્યાં મુદ્રી તત્ત્વરમણતા નહીં આવે ત્યાં મુદ્રી વિષયરમણતા આવડે રહેશે. વિષયરમણતાનાં સાથે કપાય પ્રગળતા મંદગાગેડી જ રહેશે.

૨૭ જુલાઈ, ૧૯૭૩

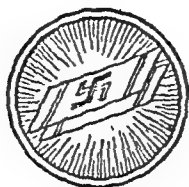

સત્ય માર્ગે ચાલનારાઓના જીવનમાં એવું
જોવા મળે છે કે તાત્કાલિક, કોઈ અનંગમાં જોવાની
ધોર નિંદા થઈ. પરંતુ પછી એમની પ્રશંસા થઈ
નિંદા બાળાળીને તેમણે પાતાને સત્ય માર્ગે ત્યજી
ન લીધા અને પ્રશંસા બાળાળીને તેમણે ફરી વાર
ન હતા નિંદા અને પ્રશંસા તન્ના મંથનની
આબાદિ થત્યાઓ છે.

માર્ગે લે લે મહાજી પોતા પવિત્ર નામો
જો પડે તો પડે, તેમણે તેના દુઃખને નિરા-
પણ તન્ના જીવાત નેતાના આબાદિ પરંતુ
પરતી દુઃખનિરા સત્યનિરા માર્ગે મહાજીના
માર્ગે લે લે માં જો તેમણે પાતાને ફરી
પડે.

૨૮ ૨ જાન્યુ ૧૯૬૬

卐

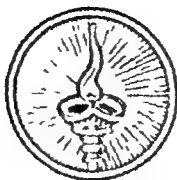

ખીન્ન જીવોને ખુશ કરવા અને ખુશ રાખવાની મથામણુ ભારે કઠ્ઠદારી છે....ખીન્ન જીવો આપણી પાસે જ્યારે એવી અપેક્ષા રાખે છે, એ અપેક્ષા આપણે પૂરી કરી શકતા નથી....ત્યારે અશાન્તિ થઈ જાય છે !

રાગી અને દેખી જીવોને ખુશ કરી શકાય એમ નથી. માનો કે ખુશ કરી પણ દીધા, પરંતુ સદૈવ એમને ખુશ રાખી શકાય નહીં. . .માટે એ જન્મજન્મમાંથી મુક્ત જ રહેવું સાડું છે....

વીતગગને જ રીઝવવા પાછળ તન-મનની શક્તિ ખર્ચવી એયન્કર છે એ નાથ રીઝ્યા એટલે ખમ !

૨૯ જુલાઈ, ૧૯૭૩

દોષના રાગની—એટની અંખના કચ્વા જેવી
નથી અંધારના અર્થભરેલા હવે આપણા પર
રાગ રાગે તોય જુ ને દેખ રાગે તોય જુ
લેવા-દેવા !

હા. આપણે જો હવે પ્રત્યે કરાણા રાખવાની.
દોષપણુ હવે પ્રત્યે દેખ ન શકી જાય, એની કાળા
રાખવાની

નવન માણસોદારે જા પડેલ દેવ નવને
ખરાબના અંખે, કે ખરાબની પ્ર નિન્ને, અંખે
રાખી નથી રાખ્યાન વિતવનવન વ રાગ ને
દેખના વિતવેદારી ખરાબી ના

૨૦ જુલાઈ ૧૯૬૩

લાગ્યશાળી !

અંતરથી નિર્લેપ ધનવાનું શીખજો. બહા-
ના પ્રમંગો અને ઘટનાઓથી હૃદયને અલિપ્ત
રાખવાનું શીખજો.

જો અંતરથી નિર્લેપ રહેવાનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત
કરીશ, તો જીવન ધૃણ જ પ્રસન્નતાભર્યું ધનશે
અને આત્મભાવ નિર્મળ ધનશે. આ માટે રાજ
ગત્રે મૂતા પૂર્વે ૫-૧૦ મિનિટ પણ શુદ્ધઆત્મ-
સ્વરૂપનું ચિંતન કરવાનું રાખ.

આ નિ.માર દુનિયાથી અલિપ્ત જ રહેજો.

૩૧ જુલાઈ, ૧૯૭૩

કોઈ પણ વ્યક્તિ તરફથી-પછી ભલે હું
જ હોઉં-એવી ચબ્બ અપેક્ષાઓ ન રાખીશ
આત્યંત પ્રેમ ધરાવતી વ્યક્તિ પામેથી પણ એવી
અપેક્ષાઓ રાખીશ નહીં. આપણી તમામ અપે-
ક્ષાઓ કોઈ જ પૂરી કરી શકે નહીં.

બીજાઓ તરફની અપેક્ષાઓ જ હુ ખી કરું
ઉં, અગાન્ત બનાવે છે 'નિરપેક્ષાવૃત્તિ'ન ધરવાનો
પ્રયત્ન કર

આપણાથી રામ વ એટલી બીજા હૃદયની
અપેક્ષાઓ પૂર્ણ કરવા ભલે આપણે પ્રયત્ન કરીએ
નપાપો બીજા હૃદય તરફથી કોઈ અપેક્ષા રાખવી
નહી

૬ મિત્રાગષ્ટ, ૧૯૬૬

સામાન્ય કેટિના મનુષ્યની વૃત્તિઓથી આપણી વૃત્તિઓને ઊંચી ઉઠાવવી જોઈએ.

તુ સામાન્ય મનુષ્ય નથી ! તુ બુદ્ધિમાન માધુ છે . . તારી પાસે જિનવચનને સમજવાની ક્ષમતા છે. સામાન્ય માણસની જેમ ન તો તારાથી આવરાગ કરી શકાય.

સતત યાદ રાખ—“હું” સામાન્ય . માનવી નથી, હું માધુ છું . . મારો માર્ગ હુનિયાના માર્ગથી ન્યારો છે !”

આ માટે તુજા અને અહ્ય બુદ્ધિવાળા માનવીઓનો સંપર્ક ત્યજી દેવો જોઈએ

૨ આગસ્ટ, ૧૯૭૩

એક વાત તને સમજાવું

આપણી રીતે જ બીજા જીવો સાથે માથે
એણે નથી દરેક જીવની મનોવૃત્તિઓ જુદી-જુદી
રેંપ છે. જે રીતે એક મનુષ્યને આપણે ધર્મ-
મનુષ્ય કહીએ-એ જ રીતે બીજા મનુષ્ય ધર્મ-
મનુષ્ય માથે એવો નિયમ નથી

‘મારો મનુષ્ય કેવી રીતે પ્રમુખ થશે’
એ માટે એની વિવિધ વૃત્તિઓનું અધ્યયન કરવું
જોઈએ. એ અધ્યયન રીતે, એ મનુષ્ય માટે
વત્સલ દરેક જોઈએ તે, એના ત મનુષ્ય સહી.

કેવી રીતે એ માટે એક એક રીતે એકેક જ
માટે તે માટે.

૩ માર્ચ, ૧૯૬૩

ક ઈક ચાર, મનગમતું મળી જાય છે, ત્યારે તું રાજ થાય છે, પ્રસન્ન થાય છે. જ્યારે તું નથી ઇચ્છતો તેવું મળી જાય છે, ઇચ્છે છે તેવું નથી મળતું ત્યારે તું ખિન્ન થઈ જાય છે.

આ જ આપણી અશાન્તિનું કારણ છે. જો સમજીશ આ કારણને, અને એને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરીશ તો અપૂર્વ શાન્તિ પામીશ. અશક્ત નથી આ કાર્ય.

“લામો ત્તિ ન મજ્જેજ્ઞા, અલામો ત્તિ ન મોયા.”

આ જિનવચન છે, જિન-આદેશ છે ! ઇષ્ટ-પ્રાપ્તિમા જુશ ન થા, ઇષ્ટપ્રાપ્તિ ન થાય ત્યારે વિપાદ ન પામ આ અશક્ય નથી, શક્ય છે : એમ માનીને પ્રયત્ન કર

૪ એાગચ્છ, ૧૯૭૩

તારે મનની શાન્તિ, સમતા અને સમાધિ
તોઈએ છે ને ? સાધુજીવનમાં તું આ મેળવવા
જાગે છે ને ? એનો સાદો અને સરળ ઉપાય છે
'તું ખીજત હોયોને શાન્તિ આપ, સમતા આપ
જાને સમાધિ આપ જે દોઈ તારા પરિવ્રજમાં
આવે તે જાને આપ.'

પણ તું આપ તને જો આપોઆપ મળી
જને માર્યા વિના મેળવવાની હવેદા સૂચન નહી
'તારે મારે' જીવેને શાન્તિ-સમતા અને સમાધિ
આપતા તારા હાથમાં નેત્રી અને હૃદયના પરિવ્ર-
જના આપેને આથી જાણતી છે

૫ દેવાગમ્, ૧૯૬૩

કંઈક સાફ, મનગમતું મળી જાય છે, ત્યારે તું રાજી થાય છે, પ્રસન્ન થાય છે. જ્યારે તું નથી ઇચ્છતો તેવું મળી જાય છે, ઇચ્છે છે તેવું નથી મળતું ત્યારે તું ખિન્ન થઈ જાય છે

આ જ આપણી અશાન્તિનું કારણ છે જો સમજીશ આ કારણને, અને એને દૂર કરવા પ્રયત્ન કરીશ તો અપૂર્વ શાન્તિ પામીશ. અશક્ત નથી આ કાર્ય.

“અમો ત્તિ ન મ જેના, અગમો ત્તિ ન સોચા”

આ જિનવચન છે, જિન-આદેશ છે ! ઇષ્ટ-પ્રાપ્તિમાં ખુશ ન થા, ઇષ્ટપ્રાપ્તિ ન થાય ત્યારે વિપાદ ન પામ આ અગત્ય નથી, શક્ય છે. એમ માનીને પ્રયત્ન કર

૪ આગસ્ટ, ૧૯૭૩

તારે મનની શાન્તિ, સમતા અને સમાધિ
તેદઈ છે ને ? સાધુહવનમાં તું આ મેળવવા
જા'યો છે ને ? એનો સાદો અને સરળ ઉપાય છે
'તું' ધીબળ હવેને શાન્તિ આપ, સમતા આપ
અને સમાધિ આપ જે હોઈ તારા પરિવ્રજમાં
નારે તે નાહને આપ.

પાંદા તુ આપ. તને એ આપોઆપ મળી
જશે આપણા વિના મેળવવાની હઠછા મૂકી નહી
તેનું અર્થે હવેને શાન્તિ-સમતા અને સમાધિ
આપવા તારા હૃદયમાં રહેલું અને કલ્પના પવિત્ર-
તારા આત્મામાં આવી પામતી છે.

૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૬૩

૫